

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА
ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

НАРЪЧНИК

ОБЩИНИТЕ КАТО

АДМИНИСТРАТОРИ

**НА ДЪРЖАВНИ
ПОМОЩИ**

www.eufunds.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Основни понятия	7
Показалец	12
1. Понятието „помощ“	13
2. Стъпки за прилагане на теста за гържавна помощ, като част от процеса за планиране на разходи от общините	25
2.1. Оценка за съответствие със законодателството по гържавни помощи	25
2.2. Основни области на действие на общинските администрации	45
2.3. Оценка на основни дейности, финансирани с общински бюджет за съответствие с понятието гържавна помощ	46
Функция Образование	48
Функция Здравеопазване	51
Функция Стопанска дейност	52
Функция Социални дейности	54
Функция Култура	55
Функция Спорт	58
Функция Околна среда	59
3. Възможни приложими режими по категории дейности, финансирани от общините с примери от практиката в България и ЕС	61
Основни видове помощи	61
Минимални помощи (de minimis) и помощи за компенсация за УОИИ, освободени от задължението за уведомяване	62
Минимални помощи	62
Услуги от общ икономически интерес (УОИИ)	65
Обществени услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт, съгласно Регламент 1370/2007	67
Държавни помощи, групово освободени от уведомяване на ЕК, съгласно Регламент 651/2014	68
Държавни помощи, подлежащи на уведомяване на ЕК	70
4. Задължения на администратора на помощ и срокове	72
Процедури за контрол на минималните и гържавни помощи преди и след отпускането им на крайните получатели;	73
Отговорности на администратора на помощ	74
Разработване на мерки за помощ	75
Отлагане на предоставянето на помощ	77
Уведомяване на министерство на финансите и документиране на мерките за помощ	78
Информирание на получателите на помощ	78
Осигуряване и поддържане на капацитет	79
Поддържане и съхраняване на информация за гържавни и минимални помощи	79
Предоставяне на информация и координация с Министерство на финансите	80
Предоставяне на информация	80
Годишни доклади	80
Тематични доклади	80
Съдействие на Министерство на финансите и Европейската комисия	81
Информирание за актуалните правила за гържавните помощи на национално ниво	81
Осигуряване на прозрачност на гържавните помощи	82
4.2. Процедури за събиране/ възстановяване на несъвместима или неправомерно разходвана гържавна помощ.	83

Вземания за неправомерно получена минимална помощ	84
Вземания за неправомерна, несъвместима или неправилно използвана гържавна помощ	84
5. Приложения	88
Приложение 1 Форма за ранен контакт	88
Приложение 2 Стандартен формат за докладване за съществуващи гържавни помощи	93
Приложение 3 Писмо образец с искане за осигуряване на достъп до Модула за прозрачност на гържавните помощи на Европейската комисия	95
Приложение 4 Контролен лист за съответствие с ОРГО	96

СПИСЪК С ФИГУРИ

- Фигура 1 Понятието помощ
- Фигура 2 Логически алгоритъм на тест за гържавна помощ
- Фигура 3 Схема за оценка на гържавна помощ

СПИСЪК С ТАБЛИЦИ

- Таблица 1 Загължително предучилищно и училищно образование
- Таблица 2 Незагължително образование след 16 г.
- Таблица 3 Отглеждане на деца в детските градини
- Таблица 4 Детски ясли и кухни
- Таблица 5 Лечебни заведения
- Таблица 6 Търговски сдружества с участието на общината
- Таблица 7 Общински предприятия
- Таблица 8 Социални услуги
- Таблица 9 Финансиране на музеи
- Таблица 10 Програма Култура
- Таблица 11 Програма Спорт
- Таблица 12 Дейности по управление на отпадъците

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АПИ	Агенция пътна инфраструктура
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВuК	Водоснабвяване и канализация
ГПК	Гражданския процесуален кодекс
ДЕО	Договор за Европейската общност
ДОПК	Данъчно-осигурителен процесуален кодекс
ДП	Държавни помощи
ДФЕС	Договор за функциониране на Европейския съюз
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗВФС	Закон за физическото възпитание и спорта
ЗДП	Закон за държавните помощи
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗОС	Закон за общинската собственост
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИМП	Интегрираната морска политика
КБ	Конкретни бенефициенти
КИС	Комуникационни и информационни системи
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
МО	Министерство на отбраната
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МП	Министерство на правосъдието
МС	Министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
МТИТС	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция по приходите
НСОРБ	Национално сдружение на общините в България
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ОПОР	Обща политика в областта на рибарството
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж“
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОРГО	Общ регламент за групово освобождаване
ОУПИ	Оператор в условията на пазарна икономика
ПМС	Постановление на Министерския съвет
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство
ПО	Приоритетна ос
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПЧП	Публично-частно партньорство
СЕС	Съда на Европейския съюз
СМР	Строително-монтажни работи
ТГС	Транс-гранично сътрудничество
ТБО	Такса битови отпадъци
УО	Управляващ орган
УОИИ	Услуга от общ икономически интерес
ФИ	Финансов инструмент
ЮЛНЦ	Юридически лица с нестопанска цел

Основни понятия

Администратор на помощ е лице, което предоставя или управлява, включително разработва държавна помощ или минимална помощ, освен когато в закон е предвидено друго.

Акт за предоставяне е всяка нормативна разпоредба, писмен акт, действия или бездействия, с които се предоставя или възниква право за получаване на държавна помощ или на минимална помощ.

Възстановяване на несъвместима или неправомерно разходвана държавна помощ е изпълнение на комплекс от мерки с цел получателят на помощ да върне полученото обратно съобразно определени условия, така че да се установи съществуващото положение на пазара преди предоставянето на помощта, все едно същата не е била предоставяна.

Вътрешен пазар е понятие по смисъла на чл. 26 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Горско стопанство са дейности, свързани с поддържането, развитието, опазването и защитата на горските територии и добива, и ползване на дървесина и недървесни горски продукти.

Дата на предоставяне на помощта е датата на влизане в сила на акта, въз основа на който помощта се предоставя на получателя.

Доминиращо влияние е налице, когато публичен орган:

- а) притежава над 50 на сто от капитала на предприятието или от гласовете в общото събрание на съдружниците, или
- б) притежава блокираща квота в капитала на предприятието, или
- в) може да назначава повече от половината от членовете на управителните или контролните органи на предприятието, или
- г) може да влияе самостоятелно върху вземането на решенията по управление на предприятието.

Държавна помощ е всяка помощ, попадаща в обхвата на чл. 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, предоставена от държавата или от общината, или за сметка на държавни или общински ресурси, пряко или чрез групи лица, под каквато и да е форма, която нарушава или застрашава да наруши свободната конкуренция чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия, производството или търговията

на определени стоки или предоставянето на определени услуги, доколкото се засяга търговията между държавите – членки на Европейския съюз.

Задължение за отлагане е изискване за въздържане от въвеждане в действие на предвидена мярка за държавна помощ преди надлежното уведомяване и произнасянето на решение на Европейската комисия по тази мярка.

Заинтересовано лице е понятие по смисъла на член 1, буква „з“ от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ, L 248/9 от 24 септември 2015 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2015/1589“.

Земеделие са дейности, свързани с производството, преработката, подготовката за предлагане на пазара и търговията на селскостопански продукти, посочени в приложение I към чл. 38 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Индивидуална държавна помощ е всяка помощ, която не е предоставена въз основа на схема, или помощ, която е предоставена въз основа на схема, но подлежи на индивидуално уведомяване.

Извънредни събития са събития, предизвикани с настъпването на непредвидени или непредотвратими обстоятелства от извънреден характер, които не са следствие на природни бедствия, а са следствие на форсмажорни обстоятелства, като блокажи, локаут, аварии, въстания, революции, войни, пожари, големи производствени аварии и други обстоятелства, в резултат на които е нарушено съществуващото до тяхното настъпване развие на обществените отношения.

Икономическа дейност е всяка дейност по предлагане на стоки и услуги на пазара, както и всяка дейност, резултатите от която са предназначени за размяна на пазара, независимо дали от това се формира и разпределя печалба или груо доход. За икономическа дейност се смята и предоставянето за ползване на материално и нематериално имущество и права.

Лихва за неправомерност е размерът на лихвения процент, компенсиращ остойностеното предимство на получателя на неправомерна държавна помощ за периода от датата, на която помощта е на разположение при получателя, до датата на нейното напълно възстановяване, определена с натрупване по реда на глава V от Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията от 21 април 2004 г. за прилагането на Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Минимална помощ е помощта „de minimis“, която не нарушава и не застрашава конкуренцията или има незначително въздействие върху нея поради своя минимален размер, както

е определена в действащите регламенти за минимална помощ, приети от Европейската комисия по прилагането на чл. 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Мярка за помощ е всяка разработена или предоставена в съответствие с правото на Европейския съюз и българското законодателство гържавна помощ или минимална помощ, независимо от нейния характер и дали се предоставя под формата на схема за помощ или като индивидуална помощ.

Неправилно използвана гържавна помощ е такава гържавна помощ, която се използва от получателя в нарушение на решение, взето съгласно чл. 4, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2015/1589, включително неговите изменения и допълнения.

Неправомерна гържавна помощ е гържавна помощ, която е предоставена в нарушение на чл. 108, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Неправомерно получена минимална помощ е минимална помощ, предоставена в нарушение на регламент за минимална помощ.

Нова гържавна помощ е помощ, включително схема за гържавна помощ и индивидуална гържавна помощ, която не е съществуваща, включително изменение на съществуваща гържавна помощ по т. 34.

Общ регламент за групово освобождаване (ОРГО) е освобождаването от задължение за предварително уведомяване по чл. 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз при предоставяне на определени категории гържавни помощи в съответствие с регламенти на Европейската комисия, приети на основание чл. 1 от Регламент (ЕС) 2015/1588 на Съвета от 13 юли 2015 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към определени категории хоризонтална гържавна помощ (ОВ, L 248/1 от 24 септември 2015 г.), включително техните изменения и допълнения, с изключение на регламент за минимална помощ и регламентите в областта на земеделието, развитието на селските райони, горското и ловното стопанство и рибарството.

Отчетни данни са данните, които по силата на акта за предоставяне на гържавна помощ се отнасят за средствата, които са:

- а) действително изплатени, и/или
- б) подлежащи на изплащане.

Официална процедура по разследване е процедура по чл. 6 от Регламент (ЕС) 2015/1589.

Повторно нарушение е нарушението, извършено в срок до една година от влизането в сила на акт, с който на нарушителя е наложено наказание за същото по вид нарушение. Помощ, освободена от задължението за уведомяване с акт на Съвета на Европейския съюз или на Европейската комисия е помощ, спрямо която не се прилага задължението за предварително уведомяване по чл. 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз на основание, различно от общ регламент за групово освобождаване и от регламент за минимална помощ.

Предоставяне и управление на държавна помощ или на минимална помощ е създаването под каквато и да е форма на възможност за използване на публичен ресурс и свързаните с това действия по въвеждането на изпълнение и контрол върху изпълнението на условията и реда за усвояване на помощта съобразно правилата за държавните помощи, регламентиращи в правото на Европейския съюз и българското законодателство.

Предприятие е всеки субект, упражняващ стопанска дейност, независимо от правния му статут и начина, по който той се финансира.

Публичен орган е едноличен или колегиален орган, който е носител на властнически правомощия в сферата на държавното и местното обществено и/или икономическо устройство, управление и контрол, и се финансира от държавния или от общинския бюджет.

Публичноправна организация е юридическо лице, за което са изпълнени следните условия:

а) повече от половината от членовете на неговия управителен или контролен орган се определят от възложители по чл. 5, ал. 2, т. 1 – 14 от Закона за обществените поръчки или повече от половината от приходите му за предходната бюджетна година се финансират от държавния бюджет, от бюджетите на държавното обществено осигуряване, от общинските бюджети или от възложители по чл. 5, ал. 2, т. 1 – 14 от Закона за обществените поръчки;

б) обект е на управленски контрол от страна на възложители по чл. 5, ал. 2, т. 1 – 14 от Закона за обществените поръчки; управленски контрол е налице, когато едно лице може по какъвто и да е начин да упражнява доминиращо влияние върху дейността на друго лице.

Публично предприятие е всяко предприятие, върху което публични органи могат да упражняват, пряко или косвено, доминиращо влияние. За публично предприятие се смята и всяко юридически обособено лице, което се финансира, изцяло или частично, със средства от държавния или от общинския бюджет или има право да разходва такива средства.

Разработване е дейността по определяне на условията, реда и механизма за предоставяне на държавна помощ или на минимална помощ в полза на конкретен получател, както и

определяне на мерки за осъществяване на контрол за съответствие на нейното предоставяне с правилата за държавните помощи, регламентирани в правото на Европейския съюз и българското законодателство.

Регионална помощ е държавна помощ за насърчаване на икономическото развитие на региони в неравностойно положение в Европейския съюз, която може да бъде приета за съвместима на основание чл. 107, параграф 3, букви „а“ и „в“ от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Решение за разрешаване на планираната държавна помощ е акт на Европейската комисия за неповдигане на възражения, положително решение и положително решение под определени условия.

Рибарство са дейности на юридически лица, еднолични търговци и физически лица, обхващащи стопански риболов и аквакултури.

Съществуваща държавна помощ е понятие по смисъла на чл. 1, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2015/1589.

Схема за държавна помощ е всеки акт, въз основа на който, без да се изискват допълнителни мерки за изпълнение, може да се предоставят индивидуално държавни помощи на едно или повече предприятия, определени в акта по общ и абстрактен начин, и всеки акт, въз основа на който помощ, която не е свързана с определен проект, може да се предостави на едно или няколко предприятия за неопределен период и/или в неопределен размер.

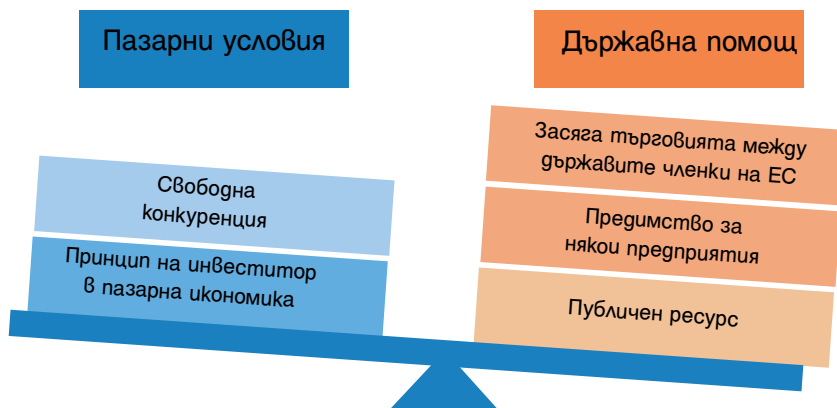
Показалец

А	О
администратор, 70, 72, 73, 79, 81, 82, 84, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100	Общ регламент за групово освобождаване (ОРГО), 5 общинско предприятие, 15, 59 оператор в условията на пазарна икономика ОУПИ, 37, 44, 104 ОРГО, 5, 69, 79, 93, 114, 115, 116, 118 ОУПИ, 23, 44, 45, 57, 58, 61, 63, 67
В	П
възстановяване на несъвместима или неправомерно разходвана държавна помощ, 95 възстановяване на несъвместима или неправомерно разходвана държавна помощ, 3	предимство, 4, 12, 13, 14, 22, 23, 25, 28, 29, 32, 35, 38, 43, 44, 47, 48, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 66, 67, 95, 102, 105 Предимство, 12, 59, 61, 67 Предприятие, 6, 10 публична функция, 30, 50, 58, 62
Д	С
доклад, 86, 87, 91, 92 докладване, 79, 90, 107, 110 доклади, 77, 91, 92, 110 Доминиращо влияние, 3, 81	стопанска дейност, 6, 10, 15, 16, 21, 22, 29, 31, 36, 41, 47, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 62, 64, 73, 74
И	У
Известие, 10, 12, 15 Известието, 17, 22, 23, 45, 46, 58 Икономическа дейност, 4	уведомяване, 4, 5, 47, 68, 69, 70, 77, 79, 88, 90, 91, 96, 105, 115 УОИИ, 44, 60, 61, 68, 70, 73, 74, 75, 76, 77, 80, 91, 92, 109, 110, 111, 112 услуги от общ икономически интерес (УОИИ), 44 услугите от общ икономически интерес, 74
М	Ф
Минимална помощ, 4, 47, 68, 80, 105 монопол, 11, 12, 16, 36, 37, 38, 53, 55, 56, 61, 63, 67, 103	Форма за ранен контакт, 26, 27, 29, 33, 35, 37, 88, 101

1. Понятието „помощ“

Както става ясно от определението, посочено в Закона за държавните помощи, за да бъде помощ, дадено финансиране трябва да отговаря едновременно на няколко условия (Фигура 1).

Фигура 1 Понятието помощ

Първото условие е финансирането да е предоставено от държавата или от общината, или за сметка на държавни или общински ресурси, т. нар. **публични ресурси**, независимо дали пряко или чрез други лица, под каквато и да е форма. В допълнение в резултат на предоставянето му се нарушава или **застрашава да бъде нарушена свободната конкуренция**, чрез поставяне в **по-благоприятно положение на определени предприятия** или производство или търговията на определени стоки или предоставянето на **определени услуги**. И в комбинация с предходните условия, финансирането се счита за държавна помощ само ако **засяга търговията между държавите – членки на Европейския съюз**.

Всичко това означава, че за да преценим дали дадено финансиране е помощ, трябва да проверим дали то отговаря на всички условия за това. Проверката става, чрез провеждането на т. нар. „тест за държавна помощ“. Преди преминаване към изпълнение на стъпките за провеждане на теста, от съществено значение е да бъде осигурено правилното разбиране на всички понятия, използвани в определението за държавна помощ.

На първо място е необходимо да се отбележи, че **публични ресурси** са всички ресурси, предоставени от ЕС, държавата и общината. Правилата за държавни помощи се прилагат само за публични ресурси, за които националните органи имат право на преценка по отношение на използването им. Според Закона за публичните финанси (ЗПФ), чрез приходи, помощи и дарения, реализация на финансови активи и поемане на дълг системата на публичните финанси осигурява и финансира публични блага и услуги, преразпределя и трансферира доходи и акумулира ресурси в бюджетните организации. Може да се обобщи, че публичните

ресурси са средствата, събирани от населението от бюджетните организации и социално-осигурителните фондове по силата за законодателството. Именно от определението в ЗПФ става ясно и че тези средства следва да се разходват само за публични блага и услуги и преразпределяне на доходите и социалните плащания, с цел елиминирание на неравенството. Повече информация по отношение на публичните ресурси може да бъде намерена в т. 3.2 на Известие на Комисията относно понятието за гържавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (2016/С 262/01).

Предприятие по смисъла на правилата за конкуренцията, посочени в ДФЕС, е всеки субект, упражняващ стопанска дейност, независимо от правния му статут и начина, по който той се финансира. В тази връзка следва да изясним какво е стопанска или икономическа дейност. Множество примери за предприятие и стопанска дейност могат да бъдат открити в т. 2 от Известие на Комисията относно понятието за гържавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (2016/С 262/01).

Според определенията в ЗДП **икономическа или стопанска дейност** е всяка дейност по предлагане на стоки и услуги на пазара, както и всяка дейност, резултатите от която са предназначени за размяна на пазара, независимо дали от това се формира и разпределя печалба или друг доход. За икономическа дейност се смята и предоставянето за ползване на материално и нематериално имущество и права. Въпросът дали съществува **пазар** за определени услуги може да зависи от начина, по който тези услуги са организирани във въпросната гържавна членка, и следователно може да се различава в отделните гържавни членки. Решението на общината да не позволява на трети страни да предоставят гадена услуга (напр. защото общината иска да предостави услугата) не изключва наличието на стопанска дейност. Дори при наличието на такова недопускане до пазара, стопанска дейност може да съществува, в случаите, при които други оператори биха желали и биха могли да предоставят услугата на съответния пазар.

Фактът, че гадена услуга се предлага от общината не винаги означава, че дейността не е стопанска. Така например, само защото гадена община предоставя услуги по социални грижи или отдаване на имоти под наем, не означава, че тези дейности не са стопански, ако съществуват други субекти, които предоставят същите услуги или биха ги предоставяли при същите условия. Именно финансирането или извършването на такива дейности от общината са причина да помислим за това, че е възможно да бъде нарушена свободната конкуренция. **Конкуренция съществува само ако е налице пазар или най-малкото не е забранено да има такъв, съгласно законодателството на гържавата.** Забрана за съществуването на пазар е налице в случаите, в които според законодателството само гържавата, общината или други определени със закон субекти имат монополно право за осъществяването на гадена дейност.

Евентуалното **нарушаване на конкуренцията** се изключва, ако са изпълнени следните кумулативни условия:

а) услугата е обект на законен монопол (установен в съответствие с правото на ЕС)¹;

б) законният монопол не само изключва конкуренцията на пазара, но и за пазара, с което се изключва всякаква евентуална конкуренция за функцията на изключителен доставчик на въпросната услуга²;

в) услугата не се конкурира с други услуги и

г) ако доставчикът на услуги осъществява своята дейност на друг (географски или продуктово) пазар, който е отворен за конкуренция, трябва да бъде изключено кръстосаното субсидиране. За това е необходимо да се водят отделни счетоводни сметки, разходите и приходите да се разпределят по подходящ начин и от публичното финансиране, предоставено за услугата, предмет на законен монопол, да не може да се възползват други дейности.

Публичното подпомагане може да наруши конкуренцията дори ако не помага на предприятието получател да се разраства и да печели нови пазарни дялове. Достатъчно е помощта да му позволява **да запази по-силна конкурентна позиция, отколкото би имало без помощта**. В тази връзка, за да се определи, че помощта нарушава конкуренцията, обикновено се счита за достатъчно помощта да предоставя предимство на бенефициера, като го облекчава от разходи, които иначе би понесъл в хода на ежедневните си стопански операции. Такива биха могли да бъдат данъчни облекчения, право на ползване на цена по-ниска от пазарната, отлагане на дължими плащания без начисляване на лихви, опростяване на дължими плащания и др.

Предимство се отчита, когато е получена икономическа изгода, т.е. когато финансовото състояние на дадено предприятие се подобри в резултат на държавна намеса при условия, различни от нормалните пазарни условия. Конкретен пример за получаване на предимство е отдаването на общинска собственост без търг на цени по-ниски от пазарните, само защото получателът е юридическо лице с нестопанска цел, регистрирано в обществена полза. Независимо от статута на лицето, ако помещението се използва за осъществяване на дейност, която се предоставя на конкурентен принцип, получателът се счита за предприятие. Такива дейности могат да бъдат примерно обучителна дейност, дейности по организация на събития, каквито се предоставят от частни фирми на пазарен принцип, за които ЮЛНЦ получава възнаграждение и др. В случая за определяне на характера на мярката от основно значение е дейността, която се подпомага, а не статута на лицето по националното законодателство. Други примери за предимство са посочени в т. 4 на Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (2016/С 262/01).

Според определението за държавна помощ не е задължително нарушаването на конку-

ренцията или засягането на търговията да е значително или съществено. Фактът, че размерът на помощта не е голям или че предприятието получател е малко, сам по себе си не изключва нарушаване на конкуренцията или заплахата за това, при условие обаче че вероятността за таква нарушаване не е чисто хипотетична.

Общинска мярка попада в обхвата на член 107, параграф 1 от Договора, ако поставя в по-благоприятно положение „определени предприятия или производството на някои стоки“. По друг начин казано, ако чрез общински бюджет се финансират всички предприятия, без да се ограничават според вида на регистрацията, дейността или сектора, то мярката не е за определени, а за всички предприятия. Следователно не всички мерки, които поставят в по-благоприятно положение икономическите оператори, съответстват на понятието за помощ, а само онези, които предоставят **предимство по избирателен начин**, т.е. на определени предприятия или категории от предприятия или на някои икономически сектори.

За изясняване на понятието за **избирателност** в съответствие с правото в областта на държавните помощи е полезно да се направи разграничение между избирателност по същество и регионална избирателност. Освен това е целесъобразно да бъдат предоставени допълнителни насоки относно някои въпроси, характерни за данъчни (или аналогични) мерки.

Селективност или избирателност се отчита, когато публичната помощ дава предимство по избирателен начин на определени предприятия или категории предприятия или на определени икономически сектори. Общите мерки, които са ефективно отворени за всички предприятия, работещи в една държава от ЕС на равни начала, не са избирателни. Въпреки това, за да имат мерките действително общ характер, те всъщност не трябва да бъдат с намален обхват от фактори, които ограничават тяхното практическо въздействие. Така например, ако дадена община реши да освободи от местен данък предприятията от определен сектор на икономиката, то мярката ще се счита за селективна. Това представлява избирателност по същество. Избирателността по същество може да бъде установена *de jure* или *de facto*. Избирателността ***de jure* е пряк резултат от правните критерии за предоставянето на дадена мярка**, която е официално предназначена само за някои предприятия (например с определена големина, с дейност в определени сектори, с определена правна форма). Избирателността ***de facto*** може да е резултат от условия или пречки, наложени от общината и непозволяващи на определени предприятия да се ползват от мярката. Примерно прилагането на данъчна мярка (напр. данъчен кредит) само за инвестиции над определен праг (различен от минимален праг, определен за административно улеснение) може да означава, че мярката *de facto* е запазена само за предприятия със значителни финансови ресурси. Ако обаче общината реши, че всички предприятия са освободени от данък МПС или от данък върху недвижимите имоти, мярката се счита за обща и достъпна за всички предприятия.

Избирателни са общите мерки, които се прилагат *prima facie* (на пръв поглед) за всички предприятия, но са ограничени поради правомощията на публичната администрация да взема решения по собствена преценка. Такъв е случаят, когато изпълнението на определените критерии не дава автоматично право да се ползва мярката.

Публичните администрации разполагат с правомощието да прилагат дадена мярка по собствена преценка, по-специално **когато критериите за предоставяне на помощта са формулирани по много общ или неясен начин**, което неизбежно остава свобода за преценка при оценяването. Пример за това е, когато администрацията може да променя условията за предоставяне на данъчно облекчение в съответствие с характеристиките на инвестиционния проект, който е представен за оценка. Аналогично, ако администрацията разполага с голяма свобода да определя по собствена преценка ползвателите или условията, при които се отпуска данъчно предимство, въз основа на критерии, които не са свързани с данъчната система, като запазване на заетостта, упражняването на правото на собствена преценка трябва да се счита, че поставя в по-благоприятно положение „определени предприятия или производството на някои стоки“.

Фактът, че за данъчно облекчение е необходимо предварително административно разрешение, не означава автоматично, че то съставлява избирателна мярка. Случаят не е такъв, когато предварителното административно разрешение се основава на обективни, недискриминационни и предварително известни критерии, така че да бъде регламентирано упражняването на правото на публичните администрации да преценяват сами. Такъв режим на предварително административно разрешение трябва също да се основава на **лесно достъпна процедура**, способна да гарантира, че заявлението за разрешение ще бъде разгледано **обективно и безпристрастно в разумен срок**, както и че трябва да е възможно отказът за издаване на разрешение да бъде оспорван в съдебни или квазисъдебни производства. При дадения по-горе пример за освобождаване от данък МПС, една ясна процедура по проверка дали съответното МПС отговаря на предварително заложените условия, като например за екологичен стандарт, посочен в техническата документация, не би представлявала избирателна мярка. Причината за това е, че критериите са ясно заложен и всеки би могъл предварително да провери дали отговаря на изискванията за ползване на облекчението. Допълнителна информация и примери за избирателност могат да бъдат открити в т. 5 от Известие на Комисията относно понятието за гържавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (2016/С 262/01).

Влияние върху търговията и конкуренцията се отчита, когато икономическата дейност нарушава или заплашва да наруши конкуренцията, като благоприятства определени предприятия или производството на определени стоки и само доколкото това засяга търговията между гържави от ЕС. Мярка, предоставена от гържавата, се счита, че нарушава или заплашва да наруши конкуренцията, когато може да подобри конкурентната позиция на получателя в сравнение с други предприятия, с които се конкурира. Не е не-

обходимо да се установи, че помощта има действително въздействие върху търговията между държавите от ЕС, а само дали може да повлияе на такава търговия.

Може да се счита, че публичното подпомагане е в състояние да засегне търговията между държавите членки, **дори ако получателят не участва пряко в трансгранична търговия**. Например субсидия за местно предприятие, в т.ч. общинско, може да затрудни навлизането на пазара на оператори от други държави членки, като поддържа или увеличава местното предлагане. Конкретен пример за това би било финансирането от страна на общината на общинско предприятие, което извършва стопанска дейност.

Относително малкият размер на помощта или относително малката големина на предприятието, което я получава, не изключват възможността търговията между държавите членки да бъде засегната. Публична субсидия, предоставена на предприятие, което извършва само **местни или регионални услуги** и не предоставя услуги извън своята държава на произход, все пак може да засегне търговията между държавите членки, ако предприятията от други държави членки биха могли да предоставят такива услуги на територията на страната, т.е. когато дейността не е предмет на законов монопол. Например, когато общината предоставя публична субсидия на предприятие за извършването на услуги за събиране на битови отпадъци, благодарение на субсидията предоставянето на тези услуги може да бъде запазено за субсидираните предприятия. Това може да ограничи възможността за предприятия от други държави членки, да предоставят техните услуги на пазара в България. Вероятността за такова засягане обаче е по-малка, когато обхватът на стопанска дейност е много ограничен, което може например да бъде доказано с много малкия оборот. Начините на доказване ще бъдат обсъдени в т. 2 от настоящия наръчник.

По принцип търговията може също да бъде засегната, дори ако получателят изнася цялата или по-голямата част от продукцията си извън Съюза, но в такива случаи засягането не е толкова непосредствено и не може да се допусне само от факта, че пазарът е отворен за конкуренция. Когато се установява засягане на търговията, не е необходимо да се определя пазарът или да се разследва задълбочено въздействието на мярката върху конкурентната позиция на бенефициера и неговите конкуренти.

Въздействието върху търговията между държавите членки не може обаче да бъде само хипотетично или предполагаемо. Трябва да се установи причината, поради която мярката нарушава или заплашва да наруши конкуренцията и е в състояние да окаже въздействие върху търговията между държавите членки въз основа на предвидимите последици на мярката. В редица свои решения Комисията е счела, че **с оглед на конкретните обстоятелства по случаите, мярката е имала чисто местно въздействие** и следователно не е оказала въздействие върху търговията между държавите членки. В тези случаи Комисията е проверила, по-специално, че бенефициерът е гоставял стоки или услуги в ограничен район на дадена държава членка и е било **малко вероятно да привлече клиенти от други държави членки**, и че не би могло да се предвиди, че мярката ще има повече от незначи-

телно влияние върху условията за трансграничните инвестиции или установяване.

Макар да не е възможно да бъдат определени общи категории мерки, взетите в миналото решения дават примери за ситуации, в които Комисията, с оглед на конкретните обстоятелства по случая, е решила че **публичната подкрепа не е била в състояние да засегне търговията между държавите членки**. Някои примери за такива случаи са:

- а) **спортни и развлекателни съоръжения, обслужващи предимно местна публика** с малка вероятност да се привлекат клиенти или инвестиции от други държави членки (например плувен басейн, пристанище с нестопанска цел за съдове за развлечения, игрища за голф, собственост на клубните членове, използвани само от тях);
- б) **културни прояви и субекти, извършващи стопански дейности, които обаче е малко вероятно да привлекат ползватели или посетители от сходни оферти в други държави членки** (като например център за изобразителни изкуства, локални музеи, които трудно привличат посетители от други държави).

Комисията счита, че **дейностите в областта на културата или за опазване на културното наследство, които са достъпни за обществеността безвъзмездно** и преследват чисто социална и културна цел са от нестопанско естество. Основният **критерий, по който се отделят стопанска от нестопанска дейност в областта на културата е размерът на разходите, покриван от потребителите**. Повече за това може да бъде прочетено в т. 2.6. от Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ. Комисията счита, че само финансиране, предоставено на големи и известни културни институции и мероприятия в държава членка, които са широко рекламирани извън техния „домашен“ регион, имат потенциала да засегнат търговията между държавите членки;

- в) **болници и други заведения за здравни грижи, осигуряващи обичайния набор от медицински услуги, предназначени за местното население, с малка вероятност да се привлекат клиенти или инвестиции от други държави членки** (решенията по съдебни дела се отнасят до услуги, които никои пациент от друга държава не би отишъл специално да ползва, като допълнителни към основните услуги, предоставяни държавните болници, платени услуги по рехабилитация);
- г) **новинарски, медийни и/или културни продукти, чиято аудитория — поради езикови и географски съображения — е ограничена на местно равнище** (примери за такива продукти са театрални постановки, които не могат да бъдат гледани от чужди граждани, слушатели на местни кабелни оператори тип „радиоточка“, чиято аудитория е ограничена до местното население и др.)
- г) **конферентен център, когато неговото местоположение и евентуалното въз-**

действие на помощта върху цените е наистина слабо вероятно да отклонят ползвателите от други центрове в други държави членки (такива са центрове, които не се намират в погранични райони, не са в курорти и имат ограничен капацитет, поради което трудно биха привлекли организаторите на големи международни събития);

е) **информационна и мрежова платформа за пряко справяне с проблемите, свързани с безработицата и социалните конфликти в предварително определен и много малък местен район** (логиката тук е, че местните потребители на подобни услуги не биха привлекли интереса на чуждите инвеститори, поради ограничения обем на услуги, които могат да им бъдат предоставени);

ж) **малки летища** (които обслужват отдалечени населени места) или **пристанища** (основно речни или на острови), които предимно обслужват местни ползватели, като по този начин се ограничава конкуренцията за услугите, предлагани на местно равнище, и за които въздействието върху трансграничните инвестиции е действително само пренебрежимо;

з) **финансирането на определени въжени линии (и по-специално ски лифтове) в области с малко съоръжения и ограничен туристически капацитет.**

За да се направи разграничение между съоръженията в полза на дейност, която може да привлича неместни ползватели и поради това оказва въздействие върху търговията, и спортни съоръжения в райони с малобройни съоръжения и ограничен туристически капацитет, когато публичната подкрепа не може да засегне търговията между държавите членки, обикновено се вземат предвид следните фактори:

1) **местоположението на съоръжението** (например на територията на градове или свързващо села) – ако местоположението няма добра свързаност с други държави, чрез летищна инфраструктура, както и ако не предоставя възможност за дългосрочен престой на туристи, чрез хотели които се намират в района, то същото би се считало за малко вероятно да засегне търговията между държавите членки;

2) **работното време** – ако работното време предполага ползване само от местните жители, например ако е само в следобедните часове и/или почивните дни, то се предполага, че е насочено основно към местното население;

3) **предимно местните ползватели** (гял на дневните, обикновено ползвани от местни туристи, спрямо седмичните карти, ползвани от чужди туристи);

4) **общ брой и капацитет на съоръженията спрямо броя на местните ползватели** – например ако капацитетът надвишава неколкостранно броя на местното население, то би се считало за насочено към чужди туристи;

5) **групи туристически съоръжения в района** – ако в района има и групи туристически съоръжения, то се счита, че дейността е обект на конкуренция и би могла да привлече интереса на чужди инвеститори.

Подобни фактори, но коригирани спрямо съответната дейности, биха могли да се прилагат и за групи видове съоръжения, финансирани от общините.

Дори ако обстоятелствата, при които се отпуска помощта, в повечето случаи са достатъчни, за да се докаже, че помощта е в състояние да засегне търговията между държавите членки и да наруши или да заплаши да наруши конкуренцията, тези обстоятелства следва да бъдат определени по подходящ начин.

ИНФРАСТРУКТУРА

Помощ за собственика на инфраструктурата

Обосновката за случаите, при които Комисията е счела, че мерките по-горе не са били в състояние да засегнат търговията между държавите членки, може да е уместна също за някои публични финансираня на инфраструктура, по-специално за местна или общинска инфраструктура, дори ако тя може бъде експлоатирана с търговска цел.

При тези случаи е характерно обслужване от инфраструктурата предимно на местните региони, както и доказателства, че е малко вероятно трансграничните инвестиции да бъдат засегнати повече от незначително. Например малко вероятно е търговията да бъде засегната от изграждането на **местни съоръжения за отгих, здравни заведения, малки летища или пристанища, които предимно обслужват местни ползватели и за които отражението върху трансграничните инвестиции е незначително.**

Доказателствата за липсата на въздействие върху търговията биха могли да включват **ганни, сочеци, че инфраструктурата се ползва само ограничено извън държавата членка** и че трансграничните инвестиции в разглеждания пазар са минимални или няма вероятност да бъдат засегнати по неблагоприятен начин.

Има обстоятелства, при които **някои инфраструктури със значителна степен на заменяемост не се конкурират пряко.** Например услугите, предлагани от търговските фериботни оператори, могат да се конкурират с платени мостове или тунели, но това не се счита за пряка конкуренция.

Липсата на пряка конкуренция между инфраструктурите е най-характерна за широкообхватните мрежови инфраструктури, които са естествени монополи, т.е. чието дублиране би било икономически нецелесъобразно, като например ВиК мрежи или електроразпределителни мрежи или газопреносни мрежи. При мрежовите инфраструктури различните

елементи на мрежата се допълват вместо да се конкурират помежду си. Така например ако се финансира изграждането на главен газопровод на територията на общината, то същото не се счита за нарушаващо конкуренцията между газоразпределителното и електроразпределителното дружество.

Аналогично, може да има сектори, където **частното финансиране за изграждането на инфраструктура на национално ниво е незначително**. Комисията счита, че засягането на търговията между държавите членки или нарушенията на конкуренцията обикновено са изключени по отношение на изграждането на инфраструктура в случаите, когато едновременно са изпълнени следните условия:

- а) инфраструктурата обикновено не среща пряка конкуренция,
- б) частното финансиране е незначително в сектора и в съответната държавна членка и
- в) инфраструктурата не е предназначена да облагодетелства избирателно конкретно предприятие или сектор, а предоставя ползи за обществото като цяло.

Пример за такава инфраструктура е изграждането на платен общински паркинг в района на ключов обществен обект. В този случай, въпреки че дейността се извършва при заплащане от страна на крайните потребители, ЕК би счела, че изграждането им не би нарушило търговията между държавите членки ако са изпълнени условията по-горе.

Докато паркинзите, предоставени за безплатно обществено ползване, са общи инфраструктури и публичното им финансиране не попада в приложното поле на правилата за държавни помощи, експлоатацията на платен паркинг в много случаи представлява стопанска дейност. Въпреки това самото изграждане на инфраструктура включително на платени паркинги — отделно от тяхната експлоатация и при условие че не представляват инфраструктура със специално предназначение — обикновено отговаря на условията, посочени в предходния параграф, поради което неговото финансиране обикновено не влияе на търговията между държавите членки или не нарушава конкуренцията.

За да се гарантира, че цялото публично финансиране на даден проект не е предмет на правилата за държавни помощи, трябва **да се гарантира, че финансирането за изграждането на инфраструктура не може да се използва за кръстосано субсидиране или за непряко субсидиране на други стопански дейности**, включително за управлението на инфраструктурата.

Кръстосано субсидиране може да се изключи, като се гарантира, че:

- 1) собственикът на инфраструктурата /например общината/ не участва в никаква

друга стопанска дейност или

2) ако той упражнява някаква друга стопанска дейност, разходите и приходите се разпределят по подходящ начин, като се води отделно счетоводство, и се гарантира, че други дейности не се възползват от публичното финансиране. Липсата на непряка помощ, по-специално за оператора на инфраструктурата, може да бъде гарантирано, например като се организира тръжна процедура за експлоатацията. Същата логика важи за инвестициите в инфраструктура за мостове, тунели и вътрешни водни пътища (например реки и канали). Т.е. ако общината изгради такава инфраструктура с бюджетни средства или с безвъзмездна помощ, тя трябва да проведе поръчка за избор на оператор.

Повече пример и такива за други конкретни сектори могат да бъдат намерени в т. 7.2.3. от Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ.

Помощ за оператора на инфраструктурата

Оператори, които ползват подпомаганата инфраструктура, за да предоставят услуги на крайните ползватели, получават предимство, ако използването на инфраструктурата им осигурява икономическа облага, която те не биха получили при обичайни условия на пазара. Това обикновено важи, ако за правото да експлоатират инфраструктурата те заплащат по-малко от това, което щяха да платят за сравнима инфраструктура при обичайни условия на пазара.

В раздел 4.2. от Известието са дадени насоки относно това как да се установи дали условията на експлоатация съответстват на пазарните условия. В съответствие с този раздел Комисията счита, че икономическо предимство за оператора може по-специално да бъде изключено, ако концесията за експлоатация на инфраструктурата (или части от нея) е възложена срещу положителна цена посредством тръжна процедура, която отговаря на всички съответни условия, посочени в точки 90—96 от Известието.

Помощ за крайните ползватели

Ако оператор на инфраструктура е получил държавна помощ или ако това е самата община или лице, над което тя има доминиращо влияние, той е в състояние да осигури предимство за ползвателите на инфраструктурата (ако те са предприятия), освен ако условията за ползване съответстват на критерия за ОУПИ, т.е. инфраструктурата е достъпна за ползвателите по пазарни условия.

В съответствие с общите принципи, обяснени в раздел 4.2 на Известието, предимство за ползвателите в тези случаи може да бъде изключено, когато таксите за ползване на инфраструктура се били определени чрез търг, който отговаря на съответните условия, посочени в съображения 90—96.

Както е обяснено в раздел 4.2, когато липсва такова конкретно доказателство, въпросът дали дадено споразумение отговаря на пазарните условия може да бъде оценен, като се вземат предвид условията, при които сравними частни оператори предоставят сравнима инфраструктура за ползване в сравними ситуации (целеви показатели), стига такова сравнение да е възможно.

Ако никой от горните критерии за оценка не е приложим, съответствието с пазарните условия може да бъде установено въз основа на общоприета стандартна методика за оценка. Комисията счита, че критерият за ОУПИ може да бъде удовлетворен за публично финансиране на отворена инфраструктура, която не е запазена за конкретен(ни) ползвател(и), когато нейните ползватели постепенно допринасят предварително (ex ante) за рентабилността на проекта/оператора.

Такъв е случаят, когато операторът на инфраструктурата сключва търговски споразумения с отделни ползватели, което позволява да бъдат покрити всички разходи, произтичащи от тези споразумения, включително разумен марж на печалба въз основа на стабилни средносрочни перспективи. Този анализ трябва да вземе предвид всички допълнителни приходи и очаквани допълнителни разходи, поети от оператора във връзка с дейностите на конкретен ползвател. По-просто казано ако общината реши да изгради индустриална зона например, може предварително да събира пари от бъдещите наематели или собственици на помещенията, които след това да бъдат приспаднати от цената, на която те ще придобият правото на ползване или собственост. Предварителните плащания, заедно с последващите разходи на ползвателите, следва да са равни на цена, която да съответства на пазарните нива.

2. Стъпки за прилагане на теста за гържавна помощ, като част от процеса за планиране на разходи от общините

В тази част от наръчника е представен алгоритъм за прилагане на теста за гържавна помощ в процеса на планиране на разходите от страна на общините. След обяснение на всяка стъпка от алгоритъма, ще бъдат представени основни области на действие на общините в България и предвижданията на секторното законодателство в тези области с цел идентифициране на законови монополи. На база на тази информация ще бъдат дадени примери за стопански и нестопански дейности, финансирани с общински бюджет. В допълнение ще бъде обсъдена възможността финансирането в отделните области да предостави предимство на предприятията и търговските дружества собственост на общините, както и възможностите за избягване предоставянето на предимство. В края на тази част от наръчника ще бъде разяснен потенциалът на общинските мерки да нарушат конкуренцията и търговията между гържавите членки.

Според чл. 21 от Закона за публичните финанси, ръководителите на бюджетни организации са отговорни за изграждането, функционирането и отчитането на системи за финансово управление и контрол в съответствие с действащото законодателство. По-конкретно те са отговорни за извършването на оценка за съответствие със законодателството в областта на гържавните помощи в случаите, **когато се отпускат средства за сметка на съответните бюджети в полза на лица - небюджетни организации**, включително за:

1. разходи, субсидии и възмездно финансиране, в т.ч. при преференциални условия;
2. гаранции, капиталови трансфери и пропуснати приходи и ползи, както и за други форми на подпомагане.

Оценката за съответствие със законодателството по гържавни помощи се извършва преди отпускането на средствата и в случаите, когато лицата - небюджетни организации:

- 1) се освобождават частично от плащания към бюджета под каквато и да е форма;
- 2) получават или предоставят права, активи или услуги при условия, различни от пазарните;
- 3) получават селективни преференции и облекчения.

2.1. Оценка за съответствие със законодателството по гържавни помощи

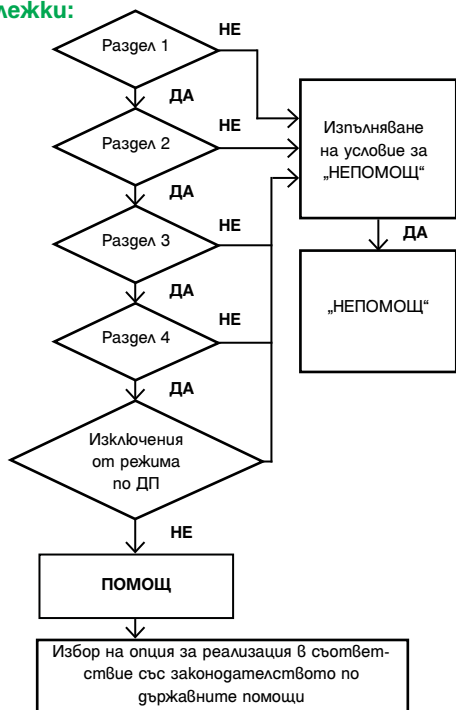
По принцип оценката се прави, чрез провеждане на тест за гържавна помощ по логическия алгоритъм на тест за гържавна помощ, публикуван от МФ1, представен на Фигура 2. Този алгоритъм се използва заедно с Форма за ранен контакт (Приложение 1). Описаните

Във фигурата раздели представляват въпросите, на които общината трябва да отговори, докато попълва Формата за ранен контакт по част II. Определяне наличието на гържавна помощ / „тест за гържавна помощ“.

Фигура 2 Логически алгоритъм на тест за гържавна помощ

Забележки:

РАЗДЕЛ 1** Предоставя ли се ресурс (публичен) от страната на публичен орган (централен и/или териториален), вкл. европейски или гонорски ресурс, който се управлява от публичен орган (вкл. община) или специално създадена структура на публичната власт?

РАЗДЕЛ 2** Мярката свързана ли е с предоставяне на (икономическо) предимство?

РАЗДЕЛ 3** Мярката селективна/избирателна ли е?

РАЗДЕЛ 4** Помощта уврежда ли или заплашва ли да увреди конкуренцията и търговията на Общия пазар?

ИЗКЛЮЧЕНИЯ ОТ РЕЖИМА ПО ДП***

* Задължително изискване за водене на отделна счетоводна отчетност чрез отделни аналитични сметки. Разходите, финансирането и приходите от стопанските и нестопанските дейности на бенефициера следва да бъдат ясно разделени, така че да се избегне финансиране на икономическата дейност.

** При въпросите от Раздели 1, 2, 3 и 4 крайният отговор е „НЕ“ само ако отговорът на всички въпроси в раздела е „НЕ“.

*** В случай че на който и да е от въпросите в секция „Изключения от режима по гържавните помощи“ отговорът е „ДА“, то и крайният отговор за секцията е „ДА“ и мярката може да бъде „непомощ“.

Както е посочено в Забележката към алгоритъма, за да се стигне до отговор НЕ на всеки от разделите, трябва отговорът на всички въпроси от съответния раздел на част II от Формата за ранен контакт да е „НЕ“. Или по друг начин казано, дори само един от отговорите на въпросите да е „ДА“, оценката продължава със следващия раздел.

Разяснения по възможните отговори на въпроси в раздел 1

1. Предоставя ли се ресурс (от страна на публичен орган, вкл. европейски или донорски ресурс, който се управлява от публичен орган, публичнопублична организация или специално създадена структура)?

1. Лицето, предоставящо помощта, публичен орган ли е, орган на държавната власт (централен или териториален) ли е или е друг субект, който действа в качеството си на упълномощен от носител на властнически правомощия, но не е публичен (напр. частен фонд)? /описание на вида на органа/

2. Подпомагането по мярката включва ли публичен ресурс, вкл. от държавния бюджет или общински бюджети, европейски или донорски ресурс?
/описание на ресурса/

3. Налице ли е контрол върху подпомагането от публичен орган или оправомощен от него субект. Например: свързан с вземане на решение от кого, в какъв размер и как да бъде предоставено? Може ли публичен орган/оправомощен субект да определя правилата, по които се управлява и се предоставя помощта по мярката (например: има ли право на преценка при определянето на бенефициерите?) /дайте пояснение/

Източник: Форма за ранен контакт

Така например когато говорим за общински бюджет, отговорът на Раздел 1 по отношение на това дали финансирането представлява публичен ресурс е „ДА“, защото още на първия въпрос от Формата за ранен контакт – „а. Лицето, предоставящо помощта, публичен орган ли е, орган на държавната власт (централен или териториален) ли е?“, следва да се посочи „ДА“. Ако първият отговор е ДА, няма нужда да се попълват останалите от раздела, защото това е достатъчно условие да се премине към следващия раздел.

Въпрос „б. Подпомагането по мярката включва ли публичен ресурс, вкл. от държавния бюджет или общински бюджети, европейски или донорски ресурс?“ ще е с положителен отговор за всички случаи, в които финансирането идва от ЕСИФ, държавен бюджет, общински бюджет, норвежка програма, програми по ТГС и друг донорски ресурс. Това означава, че без значение дали общината планира разходите по бюджета си или преразпределя средства, получени от държавата или по програми, отговорът на този въпрос винаги е „ДА“.

По въпрос „В. **Налице ли е контрол върху подпомагането** (б. а. финансирането, предоставянето на права на ползване или собственост и груз вид подпомагане) **от публичен орган или оправомощен от него субект?**“ са дадени примери по отношение на това дали има контрол свързан с вземане на решение от кого, в какъв размер и как да бъде предоставено финансирането; дали публичен орган/оправомощен субект може да определя правилата, по които се управлява и се предоставя помощта по мярката (например: има ли право на преценка при определянето на получателите). Т.е. когато общината или оправомощено от нея лице, или лице под неин контрол определя това как, на кого, в какъв размер или при какви условия се предоставят средства от общинския бюджет, то отговорът на въпроса е „ДА“. Пример за такива лица са второстепенни разпоредители с бюджет, общински предприятия или общински гружества, юридически лица с нестопанска цел, както и грузи лица, оправомощени от общината да извършват дейност от нейно име или върху, които общината има **доминиращо влияние**.

Разяснение по възможните отговори по раздел 2

2. Мярката свързана ли е с предоставяне на (икономическо) предимство?

4. Попада ли потенциалният получател в обхвата на понятието „предприятие“ по чл. 20 от Закона за държавните помощи, с дейностите които извършва или дейностите обект на подпомагане по мярката./дайте пояснение/

5. По мярката финансират/подпомагат ли се дейности с икономически характер? /дайте пояснение за всички дейности, които ще се подпомагат по мярката и обосновеете характера им/.....

6. Активи (материални и нематериални), които се придобиват/построяват (когато е приложимо), същите ще се използват ли за икономическа дейност? /дайте пояснение/

7. Финансовото/икономическото положение на получателя подобрява ли се в резултат на мярката спрямо варианта, в който не се възползва от мярката? Ще получи ли измерима икономическа изгода или предимство - пряко или косвено/? /дайте пояснение/

8. В резултат на мярката ще се освободи ли получателят от дължими или присъщи разходи, които той би имал, ако мярката не се реализира? /дайте пояснение/

Източник: Форма за ранен контакт

Въпросите в тази секция могат условно да бъдат разделени на две части – първите три въпроса от секцията се отнасят до това дали мярката е насочена към финансирането на стопанска дейност и окончателен извод, че става въпрос за финансиране на предприятие.

Втората част от секцията представлява два въпроса, чиито отговори ще ни дават информация за това дали финансирането осигурява предимство за предприятията, т.е. води до облагодетелстването им.

Когато отговаряте на въпрос **г. „Попада ли потенциалният получател в обхвата на понятието „предприятие“ по чл. 20 от Закона за гържавните помощи, с дейностите които извършва или дейностите обект на подпомагане по мярката?“** следва да отговорите дали получателят има право да извършва каквато и да било дейност, предназначена за осигуряване на стоки услуги за размяна на пазара. Втората част от този въпрос и въпрос **г. „По мярката финансират/подпомагат ли се дейности с икономически характер?“** следва да имат еднакъв отговор.

В първата част на въпроса може да имате колебание по отношение на това дали общината е предприятие. Трябва да отбележим, че съгласно чл. 51 на Закона за общинската собственост общините имат право да извършват стопанска дейност самостоятелно чрез общински предприятия или чрез участие в търговски дружества или граждански дружества по ЗЗД, което значи, че по принцип **самите общини попадат в обхвата на понятието предприятие за икономическата им дейност**. Освен тях предприятие по смисъла на законодателството по гържавни помощи е и всяко общинско предприятие, което е специализирано звено на общината за изпълнение на местни дейности и услуги, финансирани от общинския бюджет.

Втората част на въпроса се отнася само до дейностите подпомагани, чрез финансирането, предмет на оценка за гържавна помощ, така че за да отговорите следва преди това да отговорите на въпрос „г“, който отново предполага да направите извод за това дали дейностите предмет на финансиране представляват предоставяне на стоки или услуги на пазара. Такива са дейностите по упражняване на публични правомощия, освен ако законодателството на гържавата не е решила да въведе пазарни механизми и за тях. Дейностите, които категорично са обявени за публични правомощия на гържавата или действия на публични органи са:

- а) армията или полицията (освен ако няма законова възможност за частна армия и частна полиция например);
- б) безопасността и контрола на въздухоплаването;
- в) контрола и безопасността на морското корабоплаване;
- г) наблюдението за борба със замърсяването;
- г) организирането, финансирането и изпълнението на присъдите за лишаване от свобода (затворите по принцип са публична функция, с изключение на гържави, в които се възлагат

като услуга на частни изпълнители);

е) развитие и ревитализация на държавна земя от публични органи;

както и

ж) събирането на данни, които да се използват за публични цели въз основа на законово задължение за разкриване на въпросните данни, което е наложено на съответните предприятия (НСИ, ГРАО и др. служби, които събират информация по закон).

Всички функции на общините извън тези в примерите имат потенциал да бъдат определени като стопански. Най-общо казано **дейностите по административно обслужване на гражданите не са стопански**, тъй като не са предназначени за размяна на пазара, а се дължат на всички граждани. Това, че се заплаща административна такса не ги прави стопански, тъй като няма друго лице, което да има право да извършва тази дейност.

Всички останалите дейности следва внимателно да бъдат оценени за това дали не представляват производство на стоки или услуги, които може да бъдат разменяни от пазарни участници. Какво означава това? Помислете това, което ще финансира общината би ли било закупено срещу определена цена от хората или фирмите? Има ли производители на подобни стоки в България? Има ли фирми, които предоставят услугите, които общината ще финансира? Ако отговорите на тези въпроси са „ДА“, то изглежда, че дейностите, които общината планува да финансира са стопански. Ако това е така отговорите на въпроси „е“ и „д“ следва да бъдат „ДА“. Както беше отбелязано в началото на тази част, дори един от отговорите Ви е „ДА“, можете да преминете към следващата секция. Следващите въпроси от секцията са зададени, за да не пропуснете нещо, така че дори и да сте отговорили на първите два въпроса с „НЕ“, продължете до края, за да се уверите, че не пропускате нещо. Така например въпрос е **„Активи (материални и нематериални), които се придобиват/построяват (когато е приложимо), същите ще се използват ли за икономическа дейност?“** има за цел да накара оценяващия да се замисли дали ако общината финансира гоставка или строителство на активи същите след това няма да се използват за икономическа дейност. Ако общината изгражда актив, който ще отдава под наем, то това означава, че същият ще се ползва за стопанска дейност. Ако се отдават под наем офиси или жилища, дейността е стопанска. Изводът за това дали е такава не зависи от целта на отдаването под наем – на общински дружества, общински служители, социално слаби и т.н. Всичко това са услуги, предназначени за размяна между пазарните субекти, посредством заплащането на определена цена.

Примери за активи, които не се ползват за икономическа дейност са административните сгради на общината, оборудването, използвано за основните публични функции на общинската администрация, като компютрите на служителите в администрацията и всичко свързано с тяхната дейност. Има разлика обаче между административните ус-

луги и услугите предоставяни от общинските предприятия или общинските дружества например. Както вече споменахме те се създават от общините за стопанска дейност.

Следващите два въпроса от секцията, към които следва да преминете ако всички отговори на въпросите от секцията дотук са „НЕ“, се отнасят до това дали доставчикът на стоки или услуги – предприятието – се облагодетелства от финансирането.

Въпрос ж. „Финансовото/икономическото положение на получателя подобрява ли се в резултат на мярката спрямо варианта, в който не се възползва от мярката? Ще получи ли измерима икономическа изгода или предимство - пряко или косвено?“

предполага да отговорите ако получателят не се възползва от мярката щеше ли да може да получи актива, услугата или правото на ползване без да заплаща за тях, спестява ли разходи, които иначе би направил, за да се възползва от подобни на резултатите от мярката. В допълнение, за да не пропуснете нещо е зададена и втората част от въпроса – има ли стойност полученото от предприятието, без значение дали същото заплаща за това в момента или спестява разходи, които иначе би направило. Ако например мярката се отнася до освобождаване от данъци, то финансовото положение на предприятието със сигурност ще се подобри спрямо това без мярката. На въпроса дали предимството е измеримо в случая с данъците следва да се даде положителен отговор, тъй като то има конкретна парична стойност. Кога едно предимство не би било измеримо? Ако например общината направи информационна кампания за това какви са предимствата на района в областта на туризма например, то всяко едно предприятие от сектора вероятно ще има полза в резултат от по-големия брой посещения на туристи, но същото не е измеримо. Това е така, защото няма ясна връзка между броя на туристите в едно от туристическите предприятия и кампанията на общината. Тук следва да направим разграничение и между пряко и косвено предимство, защото прякото обикновено се разпознава по-лесно от непрякото, но наличието на последното е достатъчно условие за положителен отговор на въпроса. Непряко предимство е налице, ако мярката е замислена по такъв начин, че вторичните въздействия от нея са насочени към предприятията или групи от предприятия, които могат да бъдат идентифицирани.

Въпросът е зададен и по друг начин в з. **„В резултат на мярката ще се освободи ли получателят от дължими или присъщи разходи, които той би имал, ако мярката не се реализира?“**, така че оценяващият да не пропусне да отбележи предимство. При безвъзмездно финансиране на определени дейности за закупуване на активи, които гадено предприятие ще ползва за стопанската си дейност например, получателят реално се освобождава от присъщи за дейността му разходи. В подобни случаи, отговорът на въпроса е положителен. Дори и един от въпросите в Раздел 2 да има положителен отговор, проверката продължава с отговори на въпросите от следващия раздел. Това е така, защото положителният отговор означава, че се предоставя предимство на предприятията получатели.

Разяснение по възможните отговори на въпроси от Раздел 3

3. Мярката селективна ли е (избирателна)?
9. Осъществява ли се/Насочена ли е мярката към отделни конкретен/ни получател/и или група/и получатели, групирани по определени критерии, Вкл. отраслови? /дайте пояснение/.....
10. Съществува ли географско ограничение на прилагането на мярката? /дайте пояснение/.....
11. Мярката реализира ли се чрез подбор на получателите ? По какви критерии?
12. Мярката насочена ли е към всички субекти по еднакъв начин, при идентични условия и гостъп? /дайте пояснение/.....
13. Мярката свързана ли е с някакво изключение от общо приложим ред или правило /т.е. така че да има възможност за различно третиране на потенциалните ползватели на база конкретни условия//дайте пояснение/.....

Източник: Форма за ранен контакт

Въпросите в този раздел имат за цел да установят дали мярката е насочена избирателно само към определени предприятия, което е и един от критериите за определяне на подпомагането като държавна помощ.

При подготовка на отговор на първия въпрос от раздела - **и. Осъществява ли се/Насочена ли е мярката към отделни конкретен/ни получател/и или група/и получатели, групирани по определени критерии, Вкл. отрасли?** – се има предвид разграничаване на получателите по статут по националното право (например мерки отворени само за ЮЛНЦ, само за предприятия от определен сектор на икономиката, като производители, търговци или в сферата на услугите), определено финансово състояние (например за фирми с определен оборот), фирми с дейност, насочена към износ и др.. Ако има заложили подобни критерии, следва да отговорите на въпроса с „ДА“ и да продължите към следващия раздел. Ако отговорът на първия въпрос е „НЕ“ трябва да преминете към следващите въпроси. Въпрос „ii“ - **Съществува ли географско ограничение на прилагането на мярката?** се отнася до критерии като регистрация на територията на общината. При схеми за данъчни облекчения при изчисляване на дължимите местни данъци, само защото общинската администрация взема решения за собствената си територия, а не за цялата страна, не означава, че мерките са избирателни. Това е така, защото държавата е решила да даде автономни правомощия на местните власти, които са еднакви за цялата територия на страната. Ако дадена схема се отнася до мерки, различни от данъчните, се използва същият критерий, а именно ако по закон общинската администрация има институционална,

процедурна, финансова и икономическа автономия в сферата на конкретното подпомагане, тогава мерките се оценяват за географска/регионална избирателност на ниво община.

!!! Внимание !!! Липсата на географска избирателност при финансирането на предприятия, регистрирани на територията на общината, поради автономията на общинската администрация съгласно националното законодателство, не означава, че не е налице избирателност по същество на определени лица по групи критерии, като например финансиране само на лица с определен статут по националното право, финансово състояние, отрасъл и др.

Отговорът на въпрос **к. „Мярката реализира ли се чрез погбор на получателите ? По какви критерии?“** би могъл да е отрицателен ако мярката е отворена за всички получатели без значение от статута, отрасъла, финансовото им състояние или груп критерий. Например ако общината реши да осигури подкрепа за осъществяването на определени дейности или с цел да поощри определен вид поведение, без да поставя допълнителни ограничения. Такава мярка би могла да бъде например екологична. Ако общината предостави възможност на всички предприятия на нейна територия да ползват ваучери за намаляване на ТБО при предаване на определено количество разделно събрани отпадъци, на практика това не е погбор на получателите. Всички са допустими ако изпълнят едно и също условие.

Примерът по-горе дава възможност да бъде даден положителен отговор на въпрос **л. „Мярката насочена ли е към всички субекти по еднакъв начин, при идентични условия и достъп?“**. Въпреки условията за отрицателен отговор на всички въпроси от раздела, този прави изключение и за да се изключи избирателност, следва да бъде положителен.

Въпрос **м. „Мярката свързана ли е с някакво изключение от общо приложим рег или правило /т.е. така че да има възможност за различно третиране на потенциалните ползватели на база конкретни условия/“**. При отговора на този въпрос следва да се обмисли добре дали получателите на подкрепа са равнопоставени или някои от тях, поради това че са в различно положение, биха получили предимство пред останалите. Пример за различно третиране на потенциалните ползватели би могло да бъде предоставянето на от страна на общината на финансиране на дейности на предприятия по транспортиране на отпадъците им до определени за това места (като инсталации за преработване и др.) В този конкретен случай, на основание на ЗУО, транспорт на отпадъците ще могат да осигурят само фирми, които разполагат с разрешение за дейности с отпадъци. Последното означава, че потенциалните ползватели се ограничават само до тези, които притежават таква разрешение, поради което мярката ще се счита за селективна.

В обобщение може да се твърди, че когато се говори за избирателност, трудно се доказва липсата на такава, освен в случаите на мерки отворени за всички. Пример за липса на избирателност би било предоставянето на отстъпка от дължимите местни данъци при условие, че се платят в определен срок. Мярката е насочена към всички предприятия, без по-

ставяне на критерии към статута на получателя или сектора, в който развива дейност.

Разяснение по възможните отговори на Раздел 4

4. Помощта уврежда или заплашва да увреди конкуренцията и търговията на Общия пазар?

14. Получателят действа ли на либерализиран пазар, на който има или би могло да има конкуренция? /дайте пояснение за пазара и нормативната/регулаторната му рамка/.....

15. Налице ли е друга дейност/услуга, която е в конкуренция със сходни либерализирани услуги/дейности? /дайте пояснение/.....

16. Съществува ли възможност, вкл. хипотетична, други предприятия (национални или от други държави-членки) да могат да извършват или да искат да извършват дейността/услугата?

Източник: Форма за ранен контакт

Попълването на отговори по трите въпроса от четвъртия раздел цели да потвърди и последния четвърти критерий за определянето на дадено финансиране като държавна помощ. За да бъде изключено финансирането от обхвата на законодателството по държавни помощи, отговорите и на трите въпроса следва да са „НЕ“.

Първият въпрос н. **„Получателят действа ли на либерализиран пазар, на който има или би могло да има конкуренция?“** се отнася до практиката на Съда на ЕС да приема, че е налице нарушение на конкуренцията по смисъла на член 107, член 1 от Договора обикновено, когато държавата предоставя финансово предимство на предприятие в либерализиран сектор, на който има или би могло да има конкуренция. Какво означава това? Както беше обяснено в т. 1 от настоящия наръчник, конкуренция би могло да има, ако дейността представлява предоставянето на стока или услуга и едновременно с това, същата не е предмет на законов монопол. С други думи, ако законодателството не е запазило изрично осъществяването на конкретната дейност от общината или от конкретно лице, то пазарът се счита за либерализиран. Това означава, че дори и в момента дейността да се осъществява само от едно лице, тя би могла да се изпълнява и от други, т.е. да е част от пазар, на който има конкуренция. Ако установите, че е налице законов монопол, можете директно да преминете към частта с изключенията, и по-конкретно към въпрос р. **Дейността/услугата обект ли е на „законов“ монопол?.**

Следващият въпрос о. **„Налице ли е друга дейност/услуга, която е в конкуренция със сходни либерализирани услуги/дейности?“** насочва вниманието към факта, че дори на пазара да няма участник, който да изпълнява същите дейности, като тази, която община-

та мисли да финансира, може да има конкуренция със сходни или подобни услуги. За разлика от липсата на конкуренция между инфраструктурите за комунални услуги, при които не е икономически изгодно да има паралелна инфраструктура за една и съща услуга по гоставка, отделните оператори се конкурират помежду си. Това се отнася за услуги, които се заместват, като например гоставките на различни източници на енергия. Дори гружеството за топлофикацията е единствен гоставчик на топлоенергия, то се конкурира с гоставчиците на газ и електрическа енергия. Дори да няма групи изпълнители на театрални постановки, е възможно театърът да се конкурира с кината. Тук следва да се отбележи, че се разглеждат театри и кина, които не отговарят на условията за нестопанска дейност, а именно – покриват разходите си изцяло, чрез такси, заплащани от публиката. Ако има такива дейности, отговорът на въпросът е „ДА“, при което проверката може да спре. Ако не сте сигурни дали има конкуренция от сходни услуги, можете да продължите към следващия въпрос п. „Съществува ли възможност, вкл. хипотетична, групи предприятия (национални или от групи държави-членки) да могат да извършват или да искат да извършват дейността/услугата?“. Тук следва да се обмисли вероятността чужд инвеститор да има интерес към осъществяването на подобна дейност. Хипотетично всяка стопанска дейност може да представлява интерес за инвеститорите от групи държави членки на ЕС. Това зависи най-вече от характера на дейността и от евентуалните финансови параметри, в т.ч. потенциал за възвръщаемост. Единствената категорична причина чужд инвеститор да не може да извършва услугата и това е наличието на законов монопол. При липса на законов монопол и ако не сте в състояние да обосновате прекалено ниска възвръщаемост, на база на която да може да се твърди, че чужд инвеститор не би проявил интерес към съответната дейност, е по-добре да предположите, че финансирането на дейността би могло да наруши търговията между държавите членки на ЕС.

Ако в раздела има поне един отговор „ДА“, това означава, че следва да преминете към последната част от част II на Формата за ранен контакт, чрез която се прави проверка дали финансирането съответства на някое от изключенията, на база на което финансирането може да бъде изключено от обхвата на законодателството по държавни помощи.

Разяснения по възможните отговори по отношение на изключения от режима на държавна помощ

Изключения от режима по държавните помощи:

/В случай че изчерпателно е мотивирано и обосновано, че мярката отговаря на някое от изключенията от режима по държавните помощи, не е необходимо да бъде предоставяна информация по групите въпроси/

17. Дейността/услугата обект ли е на „законов“ монопол? /описание на пазара и регулаторната му рамка/.....

18. В резултат от мярката изключва ли се привличане на търсене (на стоки и услуги) или на инвестиции в съответния регион, на територията на Република България, както и пречки за установяването на предприятия от други държави?

19. Засегнатите от мярката дейности, стоки, услуги, инфраструктури изцяло (или преобладаващо) ли са предназначени за използване от местното население на ограничен географски район?

20. Може ли да се приеме, че в резултат от мярката няма да има ефект върху пазарите и потребителите от съседните държави - членки? /дайте пояснение/.....
Моля при аргументиране да представите информация дали пазарният дял/капацитет на получателя се засяга и дали получателят принадлежи към група

21. Всички дейности по мярката, които ще се финансират, с неикономически характер ли са? /посочете всички неикономически дейности, които ще се финансират по мярката и обосновете характера им/.....

22. Всички материални и нематериални активи, които се придобиват (когато е приложимо), ще се използват само за неикономическа/и дейност/и ли? /посочете всички неикономически дейности, за които ще се използват активите/.....

23. Може ли резултатът от мярката да се получи на пазарен принцип /при обичайни пазарни условия? Как?

24. В случай че мярката е свързана с възлагане на услуга от общ икономически интерес, кумулативно изпълнени ли са четирите критерия по Дело C-280/00 Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg ./дайте пояснение/

25. Може ли да се твърди, че по отношение на мярката публичният орган/оправомощен от него субект действа по начин идентичен на този, по който би действал обичаен оператор в условията на пазарна икономика, отчитайки само ползите и задълженията, свързани със съответната дейност (изпълнен ли е „Принципа на инвеститора/кредитора/оператора в условията на пазарна икономика“? /дайте пояснение/.....

Източник: Форма за ранен контакт

Както се вижда в пояснението в първия ред на таблицата по-горе, **гостатъчно е да обосновете че мярката отговаря на едно от изключенията** от режима по държавните помощи, като отговорите с „ДА“ и дадете обяснение за това как стигате до този извод. Не е необходимо да бъде предоставяна информация по всички въпроси. За целите на наръчника ще преминем през всяко от изключенията, за да разясним какво се има предвид по всяко от тях.

Първото изключение се отнася до наличието на законов монопол. Това означава, че ако по закон дейността, която общината има намерение да финансира се изпълнява от конкретно лице, не се прилага законодателството за държавни помощи. Защо изобщо обсъждаме този пример? Защото вероятно става въпрос за публични средства, отпуснати за дейност, която отговаря на определението за стопанска. В същото време финансирането

се предоставя безвъзмездно, т.е. не при условията, налични на пазара, където няма как да получиш финансирането или правото на ползване безвъзмездно. В допълнение вероятно се отнася за финансиране, което не е достъпно за всички предприятия, а за такива в определен сектор или за конкретно предприятие. Последното сочи, че с финансирането се осигурява изборително предимство, защото предприятието получател ще си спести обичайни разходи, които би направило без финансирането. Възможно е да има конкуренция за между различни пазарни субекти за изпълнението на тази дейност и изпълнението ѝ би могло да привлече изпълнители от други държави, но това не е възможно, защото според българското законодателство това е монопол. Монопол означава, че само лицето, което ще бъде финансирано има право да изпълнява дейността, или само лица, регистрирани по закона и изпълняващи дейността в конкретен регион. В такъв случай, въпреки че тази дейност би могла да се изпълнява на пазарен принцип в други държави от ЕС, фактът че по българското законодателство тя е монополна, е достатъчен, за да не прилагаме режим на държавна помощ. Примери за такива дейности са подробно описани в анализа на секторното законодателство, такива са регионалните исторически музеи по отношение дейността по опазване на националното историческо наследство например. До това изключение би следвало да достигнете още при подготовката на отговор на въпрос „н“ от Раздел 4. Ако там установите, че е налице законен монопол, можете да спрете с отговорите на въпросите от Раздел 4 и директно да преминете към попълване на първото изключение, като дадете подробности относно регулаторната рамка, която описва законовия монопол.

Въпроси „с“, „т“ и „у“ целят да докажат чисто местно въздействие на мярката и следователно, че тя не оказва въздействие върху търговията между държавите членки.

На въпрос с. **„В резултат от мярката изключва ли се привличане на търсене (на стоки и услуги) или на инвестиции в съответния регион, на територията на Република България, както и пречки за установяването на предприятия от други държави?“** следва да дадете отговор, като прецените дали стоките не биха привлекли търсене от страна на чужди граждани. Пример за услуги, които изключват привличането на клиенти от други държави, са фризьорските услуги или други услуги, предоставяни от самонаети лица, които се ползват само на място. Едва ли такива услуги, независимо от цените, биха накарали хора от съседна държава да ги ползват. Не се очаква и доставчиците на тази услуга – самите фризьори – да имат интерес да инвестират в района само за да получат финансиране от общината.

Друг пример са бързо оборотните стоки, като хляб например. Трайността на този продукт не предполага привличането на клиенти от други държави. От друга страна ако финансирането е насочено към мащабна инфраструктура за производство на хляб, не може категорично да се изключи интерес от страна на чужди инвеститори. Последното зависи от мащаба на инфраструктурата и капацитета за производство. В такива случаи е добре да се разгледат и другите два въпроса от секцията.

Въпрос **т.** „Засегнатите от мярката дейности, стоки, услуги, инфраструктури изцяло (или преобладаващо) ли са предназначени за използване от местното население на ограничен географски район?“ може да се тълкува както по отношение на езиковите бариери пред ползването на продукта/услугата от хора извън местното население, така и по отношение на ограничението хора от други населени места да ги ползват, поради липса на време или инфраструктура. В първия случай може да се говори за постановки на местния театър или за дейността на местни клубове по интереси например. Когато постановките се изнасят само на български език, гражданите на съседни държави трудно могат да бъдат привлечени като клиенти. Ако говорим за игрища за любителски спорт или школи по танци, също трудно можем да допуснем привличането на клиенти от чужди държави. Това е така, защото ползването е ежеседмично или ежедневно, което не би привлякло туристи. Също така би могло да се обмисли дали символчните такси на членовете на клубовете биха представлявали интерес за чужд инвеститор. Отговорът е по-скоро не. Такъв пример беше даден по отношение на плувен басейн в място, което по принцип не е туристически център и не разполага с хотелска база, така че да има възможност за ползването му от чуждестранни туристи. В случай на разследване от страна на ЕК или на дело в Съда на ЕС, последното би могло да се докаже, като се представят данни за произхода на ползвателите. Преходният аргумент следва да бъде защитен, чрез осигуряване на финансови разчети за приходите от дейността.

При отговор на последния въпрос **у.** „Може ли да се приеме, че в резултат от мярката няма да има ефект върху пазарите и потребителите от съседните държави - членки? Моля при аргументиране да представите информация дали пазарният дял/капацитет на получателя се засяга и дали получателят принадлежи към група“ се говори за ефект върху пазара и потребителите. Пояснява се, че ако твърдим, че мярката няма да има ефект, то следва да установим и докажем какъв дял от пазара гържи получателят на мярката. Това означава, че ако дялът на получателя от пазара на съответната услуга е висок, то трудно ще докажем липса на ефект върху пазара. От друга страна попълващият въпросника следва да обмисли и това дали получателят е част от група, т.е. ако да речем получателят е част от верига, то финансирането би могло да засегне конкуренцията и търговията между държавите членки на ЕС.

В обобщение може да се твърди, че с някои изключения, посочени в примерите за местно въздействие, извлечени от съдебната практика, доказването на липса на ефект върху пазарите и потребителите от съседни държави е трудно. Това важи с особена сила за пограничните райони на България, където трансграничният обмен е по-интензивен в сравнение с този във вътрешността на страната. Следва да се отбележи, че дори и във вътрешността на страната, местният характер на дейността трябва да се изследва със засилено внимание в големите градове. Те обикновено лесно привличат чужди туристи, поради това, че разполагат с инфраструктура за посрещането им, както и с достатъчно забележителности и развлечения.

Въпроси „ф“ и „х“ са насочени към доказване, че финансирането е насочено само към неикономически дейности, дори и получателят по принцип да има право на стопанска дейност. Неикономически са основно дейностите по събиране на данъци, административно обслужване, общинска полиция, контрол и правоприлагане на общинските наредби. Освен дейностите, които попадат в изключителните правомощия на общината, към неикономическите дейности обикновено се причисляват дейностите, основани на схеми за солидарност, като дейности по социално осигуряване и здравеопазване, в т.ч. клинични пътеки по НЗОК и спешна помощ. Освен тях към нестопанските дейности се причислява задължителното образование – предучилищно и училищно, както и дейности по опазване на културното и природно богатство. Всички дейности извън тези следва да бъдат внимателно оценени и определени като стопански или нестопански, според условията при които се извършват. Въпреки че много от дейностите, извършвани от общините и общинските предприятия са нестопански, има и много стопански дейности, които те имат право да извършват или възлагат. Поради това при финансиране на нестопанските, трябва да се следи стриктно за избягване на кръстосано субсидиране. Това става, чрез воденето на разделно счетоводство и строг контрол за избягване използването на финансирането и закупените с него активи за стопански дейности. В тази връзка са и въпроси **ф. „Всички дейности по мярката, които ще се финансират, с неикономически характер ли са? /посочете всички неикономически дейности, които ще се финансират по мярката и обосновайте характера им/“** и **х. „Всички материални и нематериални активи, които се придобиват (когато е приложимо), ще се използват само за неикономическа/и дейност/и ли? /посочете всички неикономически дейности, за които ще се използват активите/“**. Те представляват повторна проверка на схващането, че финансирането ще подкрепи само нестопански дейности. За тази цел се изисква и изброяването им, така че оценяващият да не допусне грешка или да пропусне някоя икономическа дейност. При риск от използване на даден актив за икономическа и неикономическа дейност, от общината се изисква да въведе процедури, чрез които се гарантира избягването на този риск. Така например общината може да закупи копирни машини, които да се ползват за административни цели, но трябва да гарантира, че същите няма да се ползват от звената ѝ, които извършват стопанска дейност.

Въпрос ц. „Може ли резултатът от мярката да се получи на пазарен принцип /при обичайни пазарни условия? Как?“ цели да установи дали е налице съответствие с пазарните условия.

Съответствието на една сделка с пазарните условия може да бъде пряко установено чрез пазарни данни, специфични за сделката, в следните случаи:

- 1) когато сделката се извършва **„pari passu“ от публичноправни субекти и частни оператори;** или
- 2) когато тя се отнася до **прогажбата и закупуването на активи, стоки и услуги**

(или други съпоставими сделки), **извършени чрез открити, прозрачни, недискриминационни и безусловни тържни процедури.**

В такива случаи, ако специфичната пазарна информация, касаеща сделката, покаже, че тя не съответства на пазарните условия, обикновено не би било подходящо да се използват други средства за оценяване, за да се стигне до различно заключение.

“Pari passu” означава при едни и същи условия (и следователно при едно и също равнище на риск и възвръщаемост) от публични органи и частни оператори, които са в съпоставимо положение (сделка „pari passu“), както се случва при публично-частните партньорства. При ПЧП обикновено може да се заключи, че тази сделка съответства на пазарните условия. Обратно, ако публичен орган и частни оператори, които са в съпоставимо положение, едновременно участват в една и съща сделка, но при различни условия, това обикновено означава, че намесата на публичноправния субект не съответства на пазарните условия. По-конкретно ако общината участва с дялове в дадено предприятие, в което участва и частен субект и при решение за повишаване на капитала внася суми пропорционално на дяловете си заедно с частния партньор, то условието е изпълнено. Ако обаче общината внася допълнителни средства, а частният партньор не внася, или ако общината дава заем на дружеството без лихва, поради това че има достъп до публични ресурси, а частният партньор не осигурява такъв заем, то финансирането не съответства на пазарните условия.

При втория случай на осигуряване на съответствие с пазарните условия, чрез провеждането на открити, прозрачни, недискриминационни и безусловни тържни процедури, спазването на условието зависи от спазването на ЗОП1 или ЗК. Повече за конкретните изисквания към провеждането на тържните процедури, можете да откриете в т. 89-96 от Известието. По този начин се гарантира, че публичното финансиране е похарчено в съответствие с пазарните условия, поради факта, че същите са договорени в резултат на пазарна конкуренция. Този принцип важи не само при покупка на стоки и услуги от страна на общината, но и при начисляване на приходи от наеми и продажби на общински активи. Ако например общината или нейно предприятие реши да отдава площи под наем или да даде право на ползване на дадено предприятие, това следва да стане при спазване на пазарните условия. Какво означава това? Означава, че цените следва да бъдат определени в резултат от търг или чрез оценка на независим оценител. По този начин на получателя на правото на ползване или собственост няма да бъде предоставено предимство, което той не би получил при нормални пазарни условия.

Друго изключение от правилата за държавни помощи може да бъде обосновано при положителен отговор на въпрос ч. **„В случай че мярката е свързана с възлагане на услуга от общ икономически интерес, кумулативно изпълнени ли са четирите критерия по Дело C-280/00 Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg? /гайте пояснение/.**“ За да бъде положителен отговорът следва да се провери дали са спазени кумулативно

четирите изисквания по делото Алтмарк.

- 1) Първо, за получаващото предприятие трябва в действителност да съществуват задължения за изпълнение на обществена услуга и задълженията трябва да са ясно определени.
- 2) Второ, параметрите, въз основа на които се изчислява компенсацията, трябва да са установени предварително по обективен и прозрачен начин.
- 3) Трето, компенсацията не може да надвишава сумата, необходима за пълно или частично покриване на разходите, възникнали при изпълнение на задълженията за извършване на обществена услуга, като се отчитат съответните постъпления плюс разумна печалба.
- 4) Четвърто, когато предприятието, натоварено със задълженията за извършване на обществена услуга, не е избрано чрез процедура по възлагане на обществена поръчка за избирането на оферент, способен да предостави тези услуги при най-ниски разходи за съответната общност, размерът на необходимата компенсация трябва да бъде определен въз основа на анализ на разходите, които едно типично предприятие, добре управлявано и разполагащо с необходимите средства за изпълнение на изискванията на обществената услуга, би направило при изпълнението на тези задължения, като се отчитат съответните постъпления плюс разумна печалба за изпълнение на задълженията.

!!! За възлагането на услуги от общ икономически интерес (УОИИ) е разработен наръчник, който е качен на страницата на Министерство на финансите². Преди да решите да определите някоя от финансираните дейности като УОИИ, е добре да се запознаете с наръчника. Ако след прегледа му можете да обосновате УОИИ, е препоръчително да не използвате изключението Алтмарк, което се доказва сравнително трудно, а вместо това да определите финансирането като гържавна помощ и да приложите режим на УОИИ под формата на компенсация за такава услуга, съгласно Решение на ЕК 2012/21/ЕС или Регламент (ЕС) № 360/2012. Условието на режима са описани в т. 3 от настоящия наръчник. !!!

Така, ако не сте успели да обосновате някое от възможните изключения, описани по-горе, стигаме до последната възможност с въпрос ш. „Може ли да се твърди, че по отношение на мярката публичният орган/оправомощен от него субект действа по начин идентичен на този, по който би действал обичаен оператор в условията на пазарна икономика, отчитайки само ползите и задълженията, свързани със съответната дейност (изпълнен ли е „Принципа на инвеститора/ кредитора/ оператора в условията на пазарна икономика“ (ОУПИ)?).“

Икономическите сделки, извършвани от публични органи (включително публични предприятия), не предоставят предимство на съответния контрагент и следователно не представляват помощ, ако се извършват в съответствие с обичайните условия на пазара. Този принцип е разработен във връзка с различни икономически сделки.

Доказване на съответствие с принципа ОУПИ се прави на база на решенията на съдилищата на Съюза, които са разработили „**принципа на инвеститора в условията на пазарна икономика**“, с цел да се установява наличието на държавна помощ в случаи на публични инвестиции (по-специално **вливане на капитал**).

За да се определи дали инвестицията на публичен орган представлява държавна помощ, е необходимо **да се оцени дали в сходни обстоятелства един частен инвеститор, съпоставим по големина, който осъществява дейност при нормални условия в пазарна икономика, би бил склонен да направи въпросната инвестиция**. Вече обсъдихме принципа *pari-passu*, който е един вариант за доказването на съответствие с принципа ОУПИ. Както беше описано по-горе най-лесно се доказва съответствие при директно сравнение на действията на публичния и частния партньор. Ако обаче общината е собственик на 100% от дяловете на дадено предприятие, доказването изисква сравняване на действията и с тези на частни фирми със същата или сходна дейност. Например ако частните фирми в даден сектор работят при определена норма на възвръщаемост на капитала, а предприятието собственост на общината при много по-ниска норма на възвръщаемост, не може да се твърди, че общината влага средства в капитала на дружеството при условията на пазарната икономика. Видно от примера е необходимо оценката да бъде направена, чрез сравнение на конкретни данни и цели икономически показатели. По-подробно можете да се запознаете с възможностите за ползване на данните при обосноваване спазването на ОУПИ в т. 4.2.3 от Известието на ЕК относно понятието за държавна помощ.

Аналогично съдилищата на Съюза са формулирали „**критерия на частния кредитор**“, с цел да се проверява дали преговарянето на дългове от страна на публични кредитори включва държавна помощ, като поведението на публичен кредитор се съпоставя с това на хипотетични частни кредитори, които се оказват в сходна ситуация. Най-общо, за да докажете, че общината действия при спазване принципа на частния кредитор ако отпуснатите заеми, например като допълнителни вноски в капитала, трябва да сте сигурни, че общината начислява пазарна лихва за периода на ползване на средствата от съответното предприятие. Подробни разяснения по темата можете да откриете в т. 4.2.3.4 от Известието на ЕК относно понятието на за държавна помощ.

Накрая, съдилищата на Съюза са формулирали „**критерия на частния прогавач**“ с цел да се преценява дали продажба, извършена от публичен орган, включва държавна помощ, като се разглежда дали частен прогавач при обичайни условия на пазара би получил същата или по-добра цена. Съответствие с този критерий може да бъде установено въз основа на доказателства за пазарни цени в случаите на продажба на общински активи.

Ако продажбата не е извършена чрез конкурентна тръжна процедура, то единственият вариант за доказване на съответствието с пазарните цени е чрез подготовка на пазарна оценка на активите предмет на продажба от независим оценител.

Ако, след като преминете през всички възможни изключения, не успеете да обосновате някое от тях, следва да направите извод, че финансирането представлява гържавна помощ и да преминете към т. III. Допълнителна информация и изисквания от Формата за ранен контакт. В нея се посочва видът на помощта:

Безвъзмездни средства (или средства със сходен ефект – безвъзмездна финансова помощ, субсидия, компенсация, лихвена субсидия, опрощаване на дълг, вкл. преотстъпване на данъци и такси)

Заем (или средства със сходен ефект - преференциален заем /възстановяем аванс; отсрочване или разсрочване на задължения, вкл. данъци и такси/ (описание – в т.ч. обезпечение; срок; и т.н.)

Гаранция (описание – в т.ч. размер на гаранцията; информация за заема или груг финансов превод, който се покрива от гаранцията, обезпечението и главницата, която следва да бъде изплатена и т.н.)

Всякакви форми на **капиталови участия или квазикапиталови интервенции**

Финансови инструменти и рисково финансиране (описание – в т.ч. вид и т.н.)

Други форми на намеса в акционерния капитал/ Отписване на дълг

Данъчно предимство (облекчение, алтернативно облагане или стимул*) /описание – в т.ч. вид (данъчно облекчение/намаляване на данъчната основа/намаляване на данъчната ставка/ данъчно отлагане/груго данъчно преимущество) и т.н./

Други

След определяне на вида на помощта, преминавате към т. IV Определяне на приложимия към мярката режим. За всяка мярка е възможен само един режим.

- 1) Минимална помощ (помощ de minimis);
- 2) Държавна помощ, попадаща в обхвата на групово освобождаване;
- 3) Държавна помощ в обхвата на групово освобождаване, но подлежаща на индивидуално уведомяване;

4) Държавна помощ, освободена от задължението за уведомяване на основание, различно от групово освобождаване;

5) Държавна помощ, подлежаща на уведомление (нотификация) до ЕК.

Това означава, че не е добре да прилагате едновременно режим на минимална помощ за средства до тавана по Регламент 1407/2013 и режим групово освобождаване по Регламент 651/2014. Преди да определите режима на помощта е добре да се запознаете с анализа на основните области на действие на общините в т. 2.1.-2.6., както и с т. 3, от настоящия наръчник.

Пример

От общинския бюджет ще се финансира изграждането на сграда, която ще се ползва от общинско дружество. От гледна точка на общината, която е собственик на 100% от дяловете, това е съвсем естествено. Кои груп, освен собственикът, следва да се позрижи да обезпечи дейността на дружеството?

Но Внимание!!!, дружеството извършва стопанска дейност по строителство или по организация на културни събития от културния календар на общината!!! Дружеството е отделно юридическо лице. Изграждайки офис на дружеството, общината действа или като собственик на новия актив или като собственик на дружеството. Възникват няколко въпроса. Кои е собственик на новия актив – общината или дружеството? Ако общината плаща за изграждането, тя ще прехвърли ли правата на собственост на дружеството или ще му предостави право на ползване? По какъв начин ще стане прехвърлянето на права – безвъзмездно или срещу заплащане? На какви цени?

Задълженията на общината като собственик на капитала не са държавна помощ по принцип, стига за сметка на публичния ресурс да не се осигурява предимство на предприятието, което не би било осигурено от частен инвеститор. Такова би било налице ако например общината отдаде под наем собствената си сграда на дружеството на цена много по ниска от пазарните. Вноските за капитала на печелившо дружеството също са в рамките на нормалното поведение на инвеститор в условията на пазарна икономика. Ако обаче се внасят допълнителни вноски в капитала на губещо дружество, което няма изгледи и в бъдеще да реализира норма на възвръщаемост, сравнима с пазарните нива в съответния сектор, то финансирането следва да се определи като държавна помощ. След като отговорите на въпросите следва да решите дали можете да обосновате липса на държавна помощ, поради несъответствие с някои от критериите от теста. Ако всички критерии от теста сочат наличие на помощ, проверете съответствието с някое от изключенията от правилата за държавна помощ. Ако не можете да обосновате изключение и стигнете до извода, че финансирането представлява помощ, преминете към определяне на приложимия режим. Преди това се запознайте с условията на отделните режими, за да прецените кои от тях е най-подходящ и кои ще изисква най-малко административен ресурс от страна на общината.

2.2. Основни области на действие на общинските администрации

Общинският бюджет се структурира според приходите, разходите, взаимоотношения (трансфери) с централния и европейския бюджет, бюджетното салдо и финансирането на бюджетното салдо.

Приходи	Разходи за делегирани от държавата дейности	Разходи за местни дейности
Местни данъци - при условия, по ред и в граници, установени със закон;	Възнаграждения на кметове и държавни служители в общинската администрация	Персонал;
Такси - при условия и по ред, установени със закон;	Отбрана и сигурност	Издръжка;
Услуги и права, предоставяни от общината;	Икономически дейности и услуги;	Лихви;
Разпореждане с общинска собственост;	Образование Здравеопазване Социални услуги Култура Други целеви разходи	Помощи и обезщетения за домакинства;
Глоби и имуществени санкции;	Зимно поддържане и снеготопчистване на общински пътища, чрез обща изравнителна субсидия	Текущи субсидии;
Лихви и неустойки;	Целеви капиталови разходи финансирани с държавна субсидия	Капиталови разходи;
Други постъпления;		
Помощи и гарения;		

„Делегирани от държавата дейности“ са дейностите по предоставяне на държавни **публични услуги, до които населението следва да има осигурен равностоен достъп** в съответствие с действащото законодателство и които се финансират изцяло или частично от държавния бюджет чрез бюджетите на общините. В тази връзка общините се явяват разпределител на бюджетните средства, **получени от държавния бюджет**. „Местни дейности“ са дейностите по предоставяне на **публични и други услуги, които общините представят въз основа на закон и/или решение на общинския съвет** и които не се фи-

нансират като дележирани от гържавата дейности. Отношение към гържавните помощи имат приходите или отказването от тях, както и разходите за местни дейности, които не могат да бъдат определени като публични услуги.

Намалението в приходите от местни данъци и такси, което произтича от провеждането на гържавна политика, се компенсира от гържавата и не се оценява за съответствие със законодателството по гържавни помощи. Ако обаче общината реши да предостави облекчения на определена група получатели, същите трябва да бъдат оценени за съответствие със законодателството по гържавни помощи.

Разходите за дележирани от гържавата дейности не подлежат на оценка за съответствие със законодателството по гържавни помощи, тъй като условията са предварително определени и оценени от министерство на финансите. Общинската администрация трябва да следи за спазване на условията за разходване на средствата от централния бюджет. Това се отнася и до трансфери на собственост от гържавата към общината, която е длъжна да спазва поетите пред гържавата ангажименти при прехвърлянето на публична гържавна собственост в публична общинска собственост.

Разходите за местни дейности, обаче, се планират от общините, които се явяват администратори на помощи и носят отговорност за законосъобразността им. Това, че общината предоставя допълнителна подкрепа на получателите на гържавна субсидия невинаги означава, че общинските средства не представляват гържавна помощ. Решаващо значение за определянето или не на финансирането като помощ, както стана ясно и от стъпките за провеждане на теста за гържавна помощ, има дейността, която се финансира. Това че общината разпределя гържавна субсидия за опера например, не значи, че финансирането от общинския бюджет на оперно представяне в чужбина ще бъде извън обхвата на законодателството по гържавни помощи.

2.3. Оценка на основни дейности, финансирани с общински бюджет за съответствие с понятието гържавна помощ

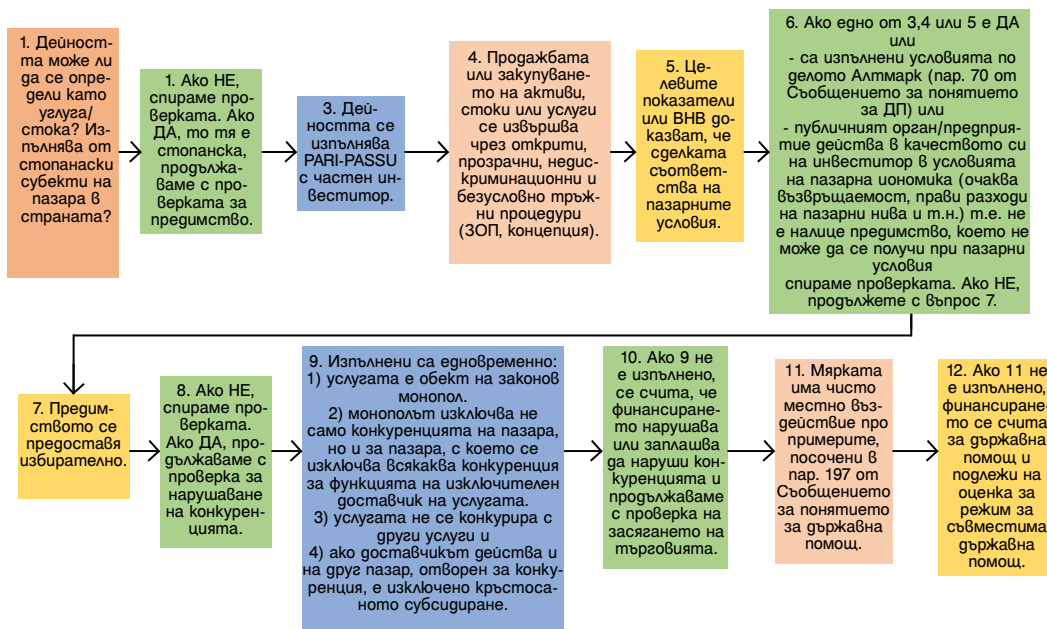
Основната роля на общинската администрация е да подпомага кмета в изпълнение на задълженията му, вменени по закон. Доколкото средствата от общинския бюджет се използват за покриване на разходите, свързани с основната **публична функция** по вземане на решения за местното управление и **предоставяне на административни услуги на гражданите**, те не подлежат на оценка за съответствие със законодателството по гържавни помощи. Решенията на общинския съвет не са достатъчно основание за приемане на дадена дейност за законосъобразна. Именно общинската администрация носи отговорност за гарантиране на законосъобразност при изпълнение на решенията на общинския съвет.

На оценка за съответствие със законодателството по гържавни помощи подлежат стопанските дейности на общините. Най-общо като стопански могат да бъдат определе-

ни дейностите на общината по разпореждане с имущество, което е частна общинска собственост, дейностите по инвестиции в търговски гружества, както и дейностите по финансиране предоставяне на услуги от общинските предприятия. На оценка подлежат и всички дейности по финансиране от общинския бюджет на групи предприятия, независимо от това с коя основна дейност на общината са свързани.

Основните нестопански функции на общините са тези по административно обслужване, контрол за спазване на местното законодателство и по преразпределяне на средства. Това са основно дейностите по събиране на данни (като декларации за имущество, гражданска регистрация, разрешение за извършване на определена дейност и др. произтичащи от националното законодателство) с цел начисляване на данъци и такси, осъществяване на контрол за спазването на законодателството, подпомагане на домакинствата с цел осигуряване на социална сигурност и др.. Ориентир за това дали разглежданата дейност е част от публичните функции на общината е това дали същата може да бъде изпълнявана от друго лице, различно от общинската администрация. За по-добро онагледяване на оценката за държавна помощ и начините за обосноваване на липсата на такава е изготвена схемата на Фигура 33.

Фигура 3 Схемата за оценка на държавна помощ

Всяка дейност, която по закон може да бъде изпълнявана и от лице, различно от общината, може да бъде определена като стопанска, ако по същество представлява предоставяне на услуга или стока.

Схемата за оценка на гържавна помощ дава възможност още при установяването на стопанска дейност, финансирана с общински бюджет да бъде направена проверка за съответствие с изключенията от обхвата на гържавните помощи. Примери за разграничаването между стопански и нестопански дейности, според това дали се отнасят до осигуряване на стоки или услуги и дали се изпълняват от частни субекти по основните функции на общините са представени в таблиците по-долу. Чрез тези таблици екипите по гържавни помощи в общините могат да правят оценка на гържавните помощи преди да пристъпят към попълването на Формата за ранен контакт с МФ.

В примерните таблици са разгледани основни функции и закони, на основанието на които общините финансират изпълнението на дейности със средства от общинските бюджети. За стопанските дейности са посочени аргументи за или против изключването на предимство в резултат от финансирането на дейностите с общински бюджет, като са разгледани възможностите за доказване на съответствие с пазарните условия и наличието на монопол. Таблиците съдържат и възможност за обосноваване на местно въздействие при дейностите, за които това не е възможно.

Всички дейности, финансирани с общински бюджет, за които няма категорични аргументи в полза на изключването им от обхвата на законодателството за гържавни помощи, е препоръчително да бъдат разглеждани като потенциално застрашаващи конкуренцията и търговията между гържавите членки на ЕС. Те следва да бъдат осъществявани при спазване на режимите за гържавна и минимална помощ, представени в т. 3 от настоящия наръчник.

Функция Образование

Таблица 1 *Задължително предучилищно и училищно образование*

Закон за предучилищното и училищното образование	
Основание	Чл. 9 ал. 1
Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска	
Задължителното образование (предучилищно от 5 г. и училищно от 6/7 г. до 16 г.) се осигурява без заплащане; въпреки че се осигурява и от частни субекти срещу заплащане, тя е нестопанска дейност, защото гържавата е длъжна да осигури образование за цялото население	
Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност	
Н/П	

Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране
Н/П
Възможност за доказване на местно въздействие
Н/П

Таблица 2 Незадължително образование след 16 г.

Закон за предучилищното и училищното образование
Основание Чл. 9 ал. 2; Чл. 10.
Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска
Незадължителното образование след 16 г. е стопанска дейност, която се изпълнява и от частни субекти; осъществява се безплатно
Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност
За да се избегне предимство за държавните и общински училища, чл. 10 предвижда субсидии и за частните детски градини и училища
Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране
Н/П
Възможност за доказване на местно въздействие
Н/П

Таблица 3 Отглеждане на деца в детските градини

Закон за предучилищното и училищното образование
Основание Чл. 35
Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска
Отглеждането на деца в детските градини не е задължително. Детските градини могат да бъдат общински и частни (или по изключение държавни), дейността по отглеждане на деца в детските градини е незадължителна стопанска дейност. Може да се твърди, че финансирането от бюджета на общината не е насочено към стопанска дейност, ако се отпусна в полза на домакинствата, а не на детската градина.
Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност

За да се докаже съответствие с пазарните условия, следва да се сравнят цените, при които работят общинските и частните детски градини. На пръв поглед разликите са големи, така че финансирането на детските градини е предимство на общинските пред частните

Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране

Както стана ясно от закона, не е налице монопол за извършването на дейността.

Възможност за доказване на местно въздействие

Местно значение би могло да се докаже само от гледна точка на невъзможността на общинските детски градини за отглеждане на деца, които не говорят български език. Това обаче не изключва интереса на чужд инвеститор да вложи средства в такава дейност ако дейността на общинските не се субсидира. По-скоро е възможно за малките населени места, където децата са малко на брой и няма възможност за възвръщаемост на инвестицията.

Таблица 4 Детски ясли и кухни

Закон за здравето

Основание Чл. 119

Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска

Детските ясли и детските кухни могат да се създават от общините, от физически и юридически лица. Стопанска дейност. Финансирането на детските ясли и детските кухни е финансиране на предприятия. Финансирането на ползвателите на услугата не е насочено към предприятия и съответно стопанска дейност.

Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност

Не е възможно доказване на съответствие с пазарните условия, ако е налице голяма разлика в цените между тези на общинските и частните ясли и кухни. Ако това не е така, яслите и кухнята се считат за получатели на предимство. Съответствие с пазарните условия се доказва на частта от финансирането, изразходвана по ЗОП, т.е. доставчиците не получават предимство.

Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране

Няма монопол върху дейността. Има възможност да се изпълнява от множество субекти, в т. ч. общински и частни.

Възможност за доказване на местно въздействие

Възможно е доказване на местно въздействие основно за малките населени места, чрез представяне на данни за приходите от дейността и евентуалната възвръщаемост на инвестицията. Ако не са налични такива данни, следва да се счита за държавна помощ.

Функция Здравеопазване

Таблица 5 Лечебни заведения

Закон за лечебните заведения	
Основание	Чл. 4
Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска	
<p>Лечебните заведения оказват извънболнична и болнична помощ. Те се създават от държавата, от общините и от групи юридически и физически лица. Лечебните заведения са равнопоставени независимо от собствеността им.</p> <p>Спешната помощ и дейностите, дейността по трансфузионна хематология, дейностите, насочени към деца, както и дейностите към специални групи, които са част от функциите на държавата, както и дейностите основани на системи за солидарност, като НЗОК, са нестопански.</p> <p>Всички останали дейности на лечебните заведения следва да се считат за стопански.</p>	
Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност/изключване на селективност	
<p>Финансирането от общините на лечебни заведения на тяхна територия следва да става при спазване на принципа на ОУПИ. Това се доказва при сравнение на условията за финансиране от страна на общината с тези, при които един частен оператор би инвестирал допълнително средства в лечебно заведение.</p>	
Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране	
<p>Монопол е налице само за лечебните заведения по чл. 5 ал. 1 - Центрове за спешна медицинска помощ, централните за трансфузионна хематология, лечебни заведения за стационарна психиатрична помощ, центрове за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания, както и лечебните заведения към МС, МЗ, МО, МВР, МП, МТИТС се създават от държавата, но без Лечебни заведения за стационарна психиатрична помощ, които според ал. 2 могат да се създават и от други лица, и без Домове за медико-социални грижи за пълнолетни лица, които според ал. 3 се създават от общините и други юридически лица.</p>	
Възможност за доказване на местно въздействие	
<p>В съдебната практика на съда на ЕС има случай на болница с местно въздействие. Условието е болницата да обслужва предимно местното население и да е с ограничен капацитет. В допълнение трябва да се отбележи, че местно въздействие по принцип се доказва трудно за трансгранични райони, както и за големи градове с добра транспортна свързаност с други държави членки на ЕС.</p>	

Функция Стопанска дейност

Таблица 6 Търговски дружества с участието на общината

Търговски закон във връзка с чл. 51 от Закона за общинска собственост	
Основание	ТЗ и чл. 51 от ЗОС
Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска	
<p>Всички дружества, независимо от собствеността им, създадени по ТЗ, са създадени за осъществяването на стопанска дейност, с изключение на дейности, които осъществяват по специални закони, като ЗЛЗ и гр. Като цяло дейността на търговските дружества следва да се разглежда като стопанска, освен ако не е изрично определена като публична функция на държавата.</p>	
Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност	
<p>Финансирането от общината на собствените дружества не представлява предимство при спазване на принципа на ОУПИ. Това означава вноски в капитала при очакване на нормална възвръщаемост и гр. условия, описани в Известието на ЕК.</p> <p>Финансирането на търговски дружества, които не са собственост на общината, не представлява предимство ако се прилага ЗОП за покупки, ЗК за прехвърляне на специални или изключителни права, ЗОС за търгове или по пазарни цени, определени от независим оценител, когато става въпрос за наеми например.</p> <p>Опрощаването на данъци или други дългове от страна на общината на търговски дружества би било предимство, но може да не е селективно, ако се осигури на всички предприятия, без значение от кой сектор на икономиката са, в кой район са регистрирани (когато става въпрос за дължими плащания) и т.н.</p>	
Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране	
<p>Монополи се създават по специални закони, като Закона за енергетиката, Закона за опазване на околната среда и гр. При тези случаи изрично е посочено, че съответната дейност може да се изпълнява само от държавно дружество. В тези случаи държавата действа като инвеститор.</p>	
Възможност за доказване на местно въздействие	
<p>Доказване на местно въздействие на финансирането на дейността на търговско дружество изисква множество данни за приходите, произхода на потребителите, потока на туристи в района, данни за финансовите показатели на предприятията от същия сектор с цел бенчмаркинг и гр. Предвид това за правна сигурност е добре финансирането им като цяло да се приема за държавна помощ и да се търси най-подходящият приложим режим на държавна помощ.</p>	

Таблица 7 Общински предприятия

Закон за общинската собственост	
Основание	Чл. 51, 52, 53
Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска	
<p>В чл. 51 от ЗОС ясно е определено, че общините извършват стопанска дейност, чрез търговски дружества или общински предприятия. Според чл. 52 Общинското предприятие е специализирано звено на общината за изпълнение на местни дейности и услуги, финансирани от общинския бюджет. Според допълнителните разпоредби на ЗПФ „местни дейности“ са дейностите по предоставяне на публични и други услуги, които общините предоставят въз основа на закон и/или решение на общинския съвет и които не се финансират като делегирани от държавата дейности. Разпоредбата не дава изрично определение на местните дейности като нестопански.</p> <p>В чл. 53 от ЗОС са посочени и дейностите, които общинското предприятие може да изпълнява:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. управление, изграждане, поддържане, ремонт и реконструкция на обекти, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура и други имоти - общинска собственост, както и предоставяне на свързаните с тях услуги за населението; 2. предоставяне на други услуги или осъществяване на други местни дейности, необходими за задоволяване на потребностите на общината или на нейното население, които се финансират от бюджета на общината, определени от общинския съвет. 	
Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност/изключване на селективност	
<p>Предимство в полза на общинското предприятие може да бъде категорично изключено ако средствата от общинския бюджет се използват за стопанисване на публичната инфраструктура и покриване на разходите по свързаните с нея услуги за населението. Особено внимание следва да се обърне на това кои дейности са пряко свързани с инфраструктурата и кои биха могли да са в конкуренция с пазара. Пример за това са общинските гробища. Поддържането на гробищния парк може да се определи като дейности по поддържането на инфраструктурата от общинско предприятие, а разделянето му на парцели – като услуга, свързана с инфраструктурата. Дейностите по изкопаване на гробове също могат да бъдат определени като такива, необходими за задоволяване на потребностите на обществото. За разлика от тях обредни дейности, които се предоставят и от частните фирми са обект на пазарно предлагане и следва да бъдат предоставяни при същите условия, освен ако не са формуирани като УОИИ.</p>	
Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране	
Н/П	
Възможност за доказване на местно въздействие	

Както при всички останали дейности, и тук може да бъде направен опит за доказване на местно въздействие, но както вече беше обяснено това е свързано с предоставянето на детайлна информация за брой потребители на услугата, цени, пазар и други, необходими за доказване липсата на потенциал за привличане на интерес за инвестиции от страна на чужди инвеститори.

Функция Социални дейности

Таблица 8 Социални услуги

Закон за социалните услуги в сила от 01.07.2020 г.	
Основание	Чл. 29, Чл. 30, Чл. 43, Чл. 102, Чл. 103, Чл. 104
Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска	
Общините могат да предоставят всички социални услуги. Предоставянето на социалните услуги, финансирани от държавния и общинския бюджет, се осигурява от общините чрез:	
<ol style="list-style-type: none"> самостоятелно организирани и изпълнение на всички дейности, свързани с прякото предоставяне на социалните услуги; специално създадени от общината за предоставянето на социалните услуги юридически лица; възлагане на предоставянето на социалните услуги на частни доставчици на социални услуги. 	
Общините и частните доставчици на социални услуги нямат право да получават приходи от предоставянето на социални услуги, които се финансират от държавния бюджет.	
Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност/изключване на селективност	
Всички услуги, с изключение на финансираните от държавния бюджет, следва да бъдат изпълнявани при спазване на пазарните условия. Спазването се доказва категорично при ПЧП, в което общината и частният доставчик инвестират при едни и същи условия. Предимство за частните доставчици се изключва и при възлагането на услугата, чрез конкурс. За всички услуги, които се извършват срещу заплащане на такси за социалната услуга, и които се изпълняват самостоятелно от община или специално създадено юридическо лице общината следва да може да докаже спазването на принципа ОУПИ, чрез сравнение на финансовите показатели с тези на частните доставчици.	
Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране	
Няма монопол за предоставянето на социални услуги. Решението за това кой да предоставя социалните услуги зависи от възможностите на общината да предоставя услугата или не.	

Възможност за доказване на местно въздействие

Ако не е доказано изключване на предимство за някое от предприятията, било то общинско или частно, и предвид това, че дейността не е обект на законов монопол, следва да се обмисли местно въздействие. То обаче следва да се обмисли не само от страна на привличането на потребители, които обикновено са местни лица. Трябва да бъде обмислена възможността за привличане на чужди инвеститори. Така например ако социална услуга се предоставя срещу заплащане, тя вероятно има потенциал да привлече инвеститор от друга държава член на ЕС.

В такъв случай е добре да се премине към избор на режим на ДП. Този вид дейности могат да бъдат субсидирани при определени условия под формата на компенсация за УОИИ. Това е валидно само ако има необходимост от това, породена от невъзможността частен доставчик да предостави услугата при условията, нужни за обществото.

Функция Култура

Таблица 9 Финансиране на музеи

Закон за културното наследство

Основание Чл. 27, чл. 96

Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска

Според собствеността им, музеите могат да бъдат държавни, общински, частни и със смесено участие. Дейността по идентификация на културно наследство е определена в закона като научно-изследователска. Тя може да се извършва от националните и регионални музеи. Общински и частни музеи, определени със заповед на Министъра на културата, също имат право да извършват дейности по идентификация. Това означава, че дейността по идентификация е публична функция на държавата и не е стопанска по своята същност.

Според чл. 86 недвижимото културно наследство може да се отдава на концесия, с изключение на следните недвижими културни ценности: 1. с категория световно значение; 2. археологически резервати или части от тях, с изключение на посочените в списък, утвърден от министъра на културата по реда на чл. 64; 3. музейни сгради и комплекси; и 4. които са религиозни храмове и по предназначението си са свързани с практическите нужди за извършване на обредни ритуали и богослужения от съответната религиозна институция по смисъла на Закона за вероизповеданията. Това означава, че дейностите по отдаване на недвижими културни ценности по принцип е стопанска дейност.

Притежателите на колекции имат право да получават възнаграждение при предоставянето им за участие в национални и международни изложби. Освен това сделките с движими културни ценности са определени в чл. 113-115 като търговска дейност. В същото време в чл. 114 законът поставя ограничение приходите и на държавните и общинските,

както и на частните музеи да остават в бюджета на съответния музей и се разхождат само за придобиване, консервация и реставрация на културни ценности. ЕК счита, че публичното финансиране на дейностите в областта на културата или за опазване на културното наследство, които са достъпни за обществеността безвъзмездно, преследват чисто социална и културна цел, чието естество е нестопанско. В този смисъл фактът, че от посетителите на културна институция или от участниците в културна дейност или дейност за опазване на културното или историческото наследство, в това число опазването на природата, открита за широката общественост, се изисква да плащат някаква сума, която покрива само една малка част от реалните разходи, не променя нестопанското естество на тази дейност, тъй като платената сума не може да се счита за истинско възнаграждение за предоставената услуга. Обратно, дейностите по опазване на културното или историческото наследство, финансирани предимно чрез такси, събирани от посетителите или от ползвателите, или чрез други търговски средства (например изложби, финансирани предимно чрез такси за обучение), следва да бъдат квалифицирани като дейности от стопанско естество. Аналогично, дейностите по опазване на културното или историческото наследство, от които се възползват само някои предприятия, а не широката общественост (напр. реставрация на сграда — паметник на културата, използвана от частно дружество), обикновено следва да се квалифицират като дейности от стопанско естество.

В тази връзка, ако от данните за приходите на музеите може категорично да се извлече информация, че същите са само малка част от реалните разходи на музеите, същите могат да бъдат определени като нестопанска дейност.

Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност/изключване на селективност

Ако не може да бъде доказано, че дейността на музеите е нестопанска, предимство се изключва при спазване на принципа на ОУПИ, ако държавата и общините финансират дейности по излагане на колекции при същите условия както частните музеи, т.е. доколкото финансирането ще им донесе нормална възвръщаемост. Същото важи за сделките с културни ценности, при които се предполага, че не биха били извършени на цени по пазарните.

Съответствие с пазарните условия при отдаване на недвижимо културно наследство за ползване се постига при спазване на законовото изискване това да става, чрез прилагане на Закона за концесиите.

Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране

Не е налице законов монопол върху дейността на музеите по този закон.

Възможност за доказване на местно въздействие

Местно въздействие би могло да се докаже за малки музеи, които не привличат чужди туристи или такъв брой туристи, които биха генерирали приходи, достатъчни да привлекат интереса на чужди инвеститори.

Таблица 10 Програма Култура

Закон за закрила и развитие на културата	
Основание	Чл. 36
Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска	
<p>Общинският съвет създава общински фонд „Култура“. Средствата на фонда се разходват за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. осъществяване на проекти и програми в областта на културата; 2. подпомагане провеждането на културни прояви; 3. участие в съвместно финансиране с физически и юридически лица на културни инициативи с българско и международно участие; 4. подпомагане на любителското изкуство; 5. осигуряване на творчески стипендии за даровити деца и младежи. <p>Средствата, които се отпускат на физически лица за стипендии или любителско изкуство, не се отпускат за стопанска дейност, а получателите не са предприятия. Всички останали средства, ако се отпускат на юридически лица, независимо от правния им статут, в т.ч. ЮЛНЦ, които имат право да извършват стопанска дейност, биха могли да се приемат за отпускани в полза на предприятия.</p>	
Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност/изключване на селективност	
<p>Когато при определяне на допустимите получатели по програма „Култура“ се избегнат всякакви форми на селективност, финансирането не е в обхвата на понятието „държавна помощ“.</p> <p>Друг начин за доказване на съответствие с пазарните условия, в т.ч. при определяне на размера на разходите по проектите, е провеждането на конкурентни процедури за избор на изпълнител. По този начин се предотвратява предоставянето на предимство на този, който изпълнява дейността по проекта.</p>	
Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране	
Н/П	
Възможност за доказване на местно въздействие	
Н/П	

Функция Спорт

Таблица 11 Програма Спорт

Закон за физическото възпитание и спорта	
Основание	Чл. 11, чл. 47
Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска	
<p>Чл. 47 ал. 2 гласи, че подпомагането на спорта за всички се осъществява чрез:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. подпомагане на нестопанските дейности на спортните организации; 2. подпомагане на стопански дейности при спазване на правилата в областта на държавните помощи; 3. създаване на условия за адаптирана физическа активност и практикуване на спорт от хората с увреждания за подобряване на качеството им на живот. <p>Статутът на субекта съгласно националното право няма решаващо значение. Например субект, определен като асоциация или спортен клуб съгласно националното право, може въпреки това да се смята за предприятие по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора. В тази връзка основно значение за определянето на спортните клубове като предприятия е това дали са аматьорски или професионални. По отношение на финансовата подкрепа за аматьорски спортни клубове, Европейската комисия предоставя следните насоки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Доколкото аматьорските клубове не извършват икономическа дейност, предоставените им субсидии като цяло не са обхванати от правилата за държавна помощ. Аматьорските спортни клубове обикновено не се считат за предприятия по смисъла на Договора за ЕС. • Финансовата подкрепа на аматьорските клубове играе важна роля в насърчаването на образованието, интеграцията и здравето. <p>За разлика от аматьорските, професионалните спортни клубове според ЕК представляват предприятия за целите на законодателството по държавни помощи. По отношение на финансовата подкрепа на професионалните спортни клубове, се прилагат следните принципи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поради участието си в икономически дейности, професионалните спортни клубове са обхванати от правилата на ЕС за държавните помощи. Това означава, че всеки професионален спортен клуб е предприятие по смисъла на правилата за държавни помощи. При условие, че общината не е собственик на клуба, средствата, които отпуска за дейността му следва да съответстват на правилата за държавни помощи. • По-ниските данъчни задължения могат да окажат въздействие върху търговията между страните от ЕС и поради тази причина не са в съответствие с правото на ЕС. • Субсидиите за центрове за обучение на младежи могат да бъдат съвместими със законодателството на ЕС, при условие че целта е да се подкрепи образованието. <p>Във връзка с последното изискване, от особено значение е да се има предвид решението на ЕК от 2001г. относно субсидия на професионалните клубове във Франция за обучение</p>	

на деца и младежи, която не представлява помощ, при условие че се упражнява контрол, така че субсидията да не надвишава нетните разходи за обучението. В резултат е заложено условие разходите на клубовете да се контролират, като стопанската им дейност е отделена от нестопанската, с цел да не се стигне до кръстосано субсидиране. Това решение е в подкрепа на принципа, че субсидиите за центрове за обучение на младежи могат да бъдат съвместими със законодателството на ЕС, при условие че финансираната дейност е в подкрепа на образованието.

Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност/изключване на селективност

Единственият начин за изключване на предимство при финансиране на стопанската дейност на спортните клубове е премахването на селективни условия, което на практика означава финансиране на спортни клубове без оглед на това кои точно и къде са регистрирани. Тъй като не би било политически приемливо с бюджетни средства да се финансират „чужди“ клубове, изключването на предимство е практически неприложимо за общините.

Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране

Не е налице законен монопол върху дейността на музеите по този закон.

Възможност за доказване на местно въздействие

Местно въздействие би могло да се докаже по отношение на стопанската дейност на отбори, които не са в Група А и не участват в международни състезания.

Функция Околна среда

Таблица 12 Дейности по управление на отпадъците

Закон за управление на отпадъците

Основание Глава Втора, Раздел III

Определяне на дейността като стопанска/ нестопанска

Съгласно ЗУО дейностите по управление на отпадъци се организират от местните власти, но могат да бъдат изпълнявани от юридически лица, които са получили съответните разрешителни за дейности с отпадъци. Някои от дейностите се извършват по формата на услуга срещу заплащане на такса битови отпадъци (ТБО), а други представляват изкупуване на ресурси от търговци или преработватели.

Дейности като транспорт и депониране на отпадъците до депо се изпълняват от общински предприятия или от частни фирми, избрани чрез провеждането на процедури по ЗОП. Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване могат да се изпълняват или от

общината, като част от вменените по Закона за управление на отпадъците отговорности на кмета, или ако общината няма техническа възможност, да се възлагат на външен изпълнител при спазване на пазарните условия. Последното означава дейността да се възлага с обществена поръчка, за да не се окаже, че фирмата изпълнител получава възнаграждение, каквото не би получила в пазарни условия. Събирането на смесени битови отпадъци има нисък потенциал за генериране на приходи извън тези за услугата по транспорт. В тази връзка приемането на депо не е дейност, която привлича инвеститорите, тъй като не носи приходи. Дейностите по третиране на разделно събрани отпадъци от друга страна са приходоносни за изпълняващите ги. В тази връзка поддържането на депото е дейност, която не е стопанска по същество, а ТБО покрива разходите за нея. За разлика от нея всички останали дейности по веригата – сепарирание, компостиране, подготовка за повторна употреба, рециклиране и изгаряне с цел получаване на енергия са стопански дейности.

Изключване на предимство при доказване на съответствие с пазарните условия или изключване на селективност/изключване на селективност

Предимство се изключва или чрез провеждане на процедури по ЗОП за избор на изпълнители при спазване на условията, посочени в т. 89-91 от Известието или чрез спазване на ОУПИ от страна на общините, когато те изпълняват стопанските дейности самостоятелно.

Монопол, който изключва конкуренция на и за пазара, с други услуги и кръстосано субсидиране

Няма законов монопол за изпълнение на дейностите по управление на отпадъците. Такъв има единствено по отношение на изграждането на депата от регионалните сдружения на общините. Тук трябва да се обърне внимание, че собственикът на инфраструктурата следва да се разглежда отделно от оператора.

Възможност за доказване на местно въздействие

Както при останалите дейности, местно въздействие може да бъде доказано само при наличието на данни, доказващи липсата на интерес от страна на чужди клиенти и инвеститори. Дейностите по управление на отпадъците (домакинства) трудно ще привлекат клиенти от други общини, но инвеститорите със сигурност биха проявили интерес. Изключение биха били само дейности в малки населени места, но в същото време значително отдалечени от други, чиито размер и местоположение не дава възможност за реализиране на печалби, които да привлекат чужди инвеститори.

3. Възможни приложими режими по категории дейности, финансирани от общините с примери от практиката в България и ЕС

Основни видове помощи

Според описанието във Формата за ранен контакт с министерство на финансите, помощите се делят на пет вида:

1) Минимална помощ (помощ de minimis) – по регламент 1407/2013, 1408/2013 и регламент 360/2012 за минимални помощи по формата на компенсации за УОИИ;

2) Държавна помощ, попадаща в обхвата на групово освобождаване – отпускана съгласно Регламент 651/2014;

3) Държавна помощ в обхвата на групово освобождаване, но подлежаща на индивидуално уведомяване – съгласно Регламент 651/2014, но над праговете, посочени в чл. 3 от регламента;

4) Държавна помощ, освободена от задължението за уведомяване на основание, различно от групово освобождаване:

- съгласно Решение на Комисията от 20 декември 2011 г. относно прилагането на член 106, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз за държавната помощ по формата на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, натоварени с извършването на услуги от общ икономически интерес (ОВ, L 7 от 2012 г.), или

- съгласно Регламент (ЕО) № 1370/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно обществените услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 1191/69 и (ЕИО) № 1107/70 на Съвета (ОВ, L 315 от 2007 г.), или

- съгласно груп акт на Съвета на Европейския съюз или на Европейската комисия, с който се урежда възможността да не се прилага задължението за уведомяване съгласно чл. 108, параграф 3 от ДФЕС.

5) Държавна помощ, подлежаща на уведомяване (нотификация) до ЕК (за помощи, които не попадат в обхвата на решенията и регламентите, но могат да бъдат разрешени при спазване условията на рамките на ЕК за помощи в различни сектори, като например опазване на околна среда, енергетика и научна и развойна дейност).

Повечето сега действащи регламенти са с действие до 31 декември 2020 г., но промените в тях могат да бъдат проследени на страницата <https://eur-lex.europa.eu/>.

Отговорните за държавни помощи лица в общините следва да се запознаят със страницата, за да могат да проследяват настъпилите в законодателството промени. Такива промени се приемат не само след изтичането на действието на регламентите или другите нормативни документи, но и по време на периода на действието им. По тази причина всеки път когато се налага работа с нормативни документи на ЕС е препоръчително същите да се ползват от страницата по-горе. Така ще могат да бъдат ползвани функционалностите – като „Резюме на документа“ и „Информация за документа“.

Ползвайки тези функционалности, служителите на общината ще могат за кратко време да разберат за какво се отнася документът, кога е приет, докога е неговото действие, както и кога е изменен и допълван, и най-вече да ползват консолидираните версии, съдържащи всички изменения. Регламент 360/2012 например беше създаден с първоначална валидност до 31/12/2018 г., след което действието му беше удължено до 31/12/2020 г. Регламент 1370/2007 например е без краен срок на валидност, но от влизането му в сила до момента са настъпили няколко изменения, а консолидираната версия с всички тях е от 2017 г.. Регламентът за групово освобождаване 651/2014, или т.нар. ОРГО, също е изменен многократно, в това число към категориите дейности, освободени от задължението за предварително уведомяване на ЕК, са добавени няколко нови.

Всички тези примери са показателни за това, че **общините следва да проверяват последната версия на документите** всеки път, когато същите са основание за решенията и действията им.

Минимални помощи (de minimis) и помощи за компенсация за УОИИ, освободени от задължението за уведомяване

Двата вида помощи, освободени от задължение за уведомяване са помощите по категориите 1 и 4 по-горе, а именно – минималните помощи, известни като помощи “de minimis” и помощите за услуги от общ икономически интерес, съгласно Решението на ЕК и обществените услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт, съгласно Регламент 1370/2007.

Минимални помощи

Минималните помощи могат да бъдат ползвани при всички случаи на помощ, която не надвишава праговете по отделните нормативни актове за съответните дейности

до 200 000 евро за период от три години по Регламент 1407/2013, с изключение на дейностите по шосейни товарни превози за които прагът е 100 000 евро за период от три

години, без дейности в селскостопанския сектор;

до 15 000 евро за период от три години по Регламент 1408/2013 за дейности в селскостопанския сектор или

до 500 000 евро за период от три години по Регламент 360/2012 за компенсация на услуги от общ икономически интерес.

Както беше споменато, режим на **минимални помощи може да се използва за всякакви видове стопански дейности**, за които няма достатъчно доказателства за това, че не представляват държавна помощ, но поради размера на финансирането се приема, че имат ограничено въздействие върху конкуренцията и търговията между държавите членки. Отделните нормативни актове уреждат условията за отпускането на минимални помощи за отделните сектори – **1407/2013 за всички дейности без тези в селскостопанския сектор и 1408/2013 за дейности в селскостопанския сектор**.

Преди да решите, че това е най-подходящият режим за помощи, отпускани от общините, поради ограничените бюджети, следва да имате предвид и ограниченията му. Освен ограниченията в размера на помощта, отпускана на всяко едно предприятие, следва да имате предвид, че прагът до който тази помощ се отпуска е за периода на текущата година и предходните две бюджетни години. Това означава, че общината като администратор има задължение да провери дали предприятието кандидат за помощта не е получавало други помощи "de minimis", чрез проверка в централния регистър за минимални и държавни помощи, поддържан от МФ (<https://minimis.minfin.bg>). Проверката става по ЕГН или ЕИК на съответното предприятие.

Тук следва да обърнем внимание на следното – **прагът или таванът на помощта се отнася за едно и също предприятие на територията на една държава членка**. Това означава, че общината може да отпусне максимум 200 000 евро или разликата между този таван и вече получените от предприятието минимални помощи по регламентите за минимални помощи. Тук има две основни понятия, които трябва да бъдат разяснени – „едно и също предприятие“ и „нагруване/кумулиране“.

Съгласно определенията в чл. 2 на Регламент 1407/2013, „едно и също предприятие“ означава всички предприятия, които поддържат помежду си поне един вид от следните взаимоотношения:

а) дадено предприятие притежава мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в друго предприятие;

б) дадено предприятие има право да назначава или отстранява мнозинството от членовете на административния, управителния или надзорния орган на друго предприятие;

в) дадено предприятие има право да упражнява доминиращо влияние спрямо друго предприятие по силата на договор, сключен с това предприятие, или на разпоредба в неговия устав или учредителен акт;

з) дадено предприятие, което е акционер или съдружник в друго предприятие, контролира самостоятелно, по силата на споразумение с останалите акционери или съдружници в това предприятие, мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в това предприятие.

Предприятията, поддържащи едно от взаимоотношенията, посочени в алинея първа, букви а) — з), посредством едно или няколко други предприятия, също се разглеждат като едно и също предприятие.

За да установи наличието или не на такива отношения, общината администратор трябва да направи проверка на свързаността на предприятието получател с други предприятия, чрез проверка в Търговския регистър, както и в бази данни като Апис, Сиела и др.

!Преди да отпуснете минимална помощ на някое от общинските предприятия или дружества, проверете дали заедно с всички, с които образувате „едно и също предприятие“ няма да надвишите праговете по регламентите за минимална помощ!

По отношение на кумулирането или натрупването, на помощи е важно да се отбележи, че помощите по отделните регламенти за минимална помощ могат да се натрупват, но без това да води до надвишаване на тавана за отделните видове. Например, ако дадено предприятие кандидатства за помощ по регламент 1407/2013, но вече е получило 400 000 евро по Регламент 360/2012, то може да получи само разликата от 100 000 евро до тавана от 500 000 евро по Регламент 360/2012. Обратно ако предприятието е получило 100 000 евро от максималните възможни 500 000 евро по регламент 360/2012, то по Регламент 1407/2013 има право отново на максимум 200 000 евро, въпреки че има право на 500 000 евро по 360/2012. Ако кандидатът вече е получил максимума от 15 000 евро по Регламент 1408/2013 за селскостопански дейности, а кандидатства за финансиране от общината по Регламент 1407/2013, то същото ще има право само на разликата до 200 000 евро, т.е. на 185 000 евро.

Тези примери показват как могат да се натрупват/кумулират средствата без да се надвишава лимитът нито по един от регламентите за минимална помощ в полза на едно и също предприятие.

Предвид гореописаните условия, общината администратор на помощ, следва да предвиди капацитет, достатъчен за обезпечаване на всички задължения по контрол на минималните помощи, както и за вписването им в Регистъра за минимални помощи до 3 дни от

отпускането им. Тук следва да се обърне внимание и на това, че **моментът на отпускането на помощта е този на подписването на договора или вземането на решение за предоставянето на помощта, а не на физическото предоставяне на средствата на получателя.**

Ако между момента на вземане на решение за отпускането на минимална помощ и момента на вписването в регистъра се установи запис от друг администратор, общината, която вписва информация в регистъра последна, трябва да коригира размера на помощта

Услуги от общ икономически интерес (УОИИ)

Най-подробна информация за това как общините могат да прилагат концепцията за УОИИ може да бъде открита в разработения наръчник по темата¹ - Наръчник за ефективно прилагане на правилата на ЕС за държавните помощи при предоставяне на услуги от общ икономически интерес.

Помощи за компенсация при предоставянето на услуги от общ икономически интерес следва да бъдат предоставяни след коректно определяне на дадена услуга като такава от общ икономически интерес, определяне на обхвата на услугата и конкретните задължения на доставчика.

Услугите от общ икономически интерес (УОИИ) са икономически услуги, чието предоставяне държавите членки обвързват със специфични задължения по съображения от общ интерес и трябва да бъдат осигурени, дори когато пазарът няма достатъчни стимули за това.

УОИИ е концепция на правото на ЕС, според която публичните възложители са свободни да определят конкретния им обхват при спазване на приложимото секторно законодателство на ЕС. Трябва да се отбележи, че УОИИ може да се отнася само за стопанска дейност на общината, която се състои в предлагане на стоки или услуги на даден пазар. Общественият характер на услугата предполага, че по принцип тя трябва да бъде достъпна за всички икономически действащи лица на определена територия или да бъде насочена към гражданите. Това означава, че УОИИ не трябва да са предоставени изключително в частен интерес на определена група лица. Обикновено УОИИ са услуги, които не могат да бъдат предоставяни на пазарен принцип, т.е. съществува пазарна неефективност, поради което държавите членки трябва да гарантират тяхното финансиране.

В концепцията за услугите от общ икономически интерес е залегнал принципът, че те са стопанска дейност, но не могат да бъдат предоставени при условията и качеството, необходими на обществото. Поради това осъществяването им изисква някои форми на държавна намеса, като например предоставяне на изключителни или специални права или компенсирани разходи на доставчика от държавата.

Когато възлагат УОИИ общините могат да прилагат Решението на ЕК за следните примерни дейности (списъкът не е изчерпателен):

компенсации за УОИИ в размер от 15 млн. EUR на година в области, различни от транспорт и транспортна инфраструктура;

компенсация за предоставяне на УОИИ от болници, предоставящи медицинско обслужване или според случая спешно обслужване;

компенсация за предоставяне на УОИИ за посрещане на социални нужди във връзка със здравеопазването и дългосрочните грижи, грижите за децата, достъпа до пазара на труда и реинтегрирането в него, социалното жилищно настаняване и грижите и социалното включване на уязвимите групи;

компенсация за предоставяне на УОИИ във връзка с въздушни или морски връзки към острови, за които средният годишен трафик през двете финансови години, предшестващи годината на възлагане на УОИИ, не надвишава 300 000 пътници;

компенсация за предоставяне на УОИИ във връзка с летища и пристанища, за които средният годишен трафик през двете финансови години, предшестващи годината на възлагане на УОИИ, не надвишава 200 000 пътници за летищата и 300 000 пътници за пристанищата.

В резюме изискванията, на които трябва да отговори компенсацията за УОИИ да бъде приета за съвместима държавна помощ са:

Компенсацията е за предоставянето на услуги от общ икономически интерес в области, различни от транспорт и транспортна инфраструктура не трябва да надвишава 15 млн. EUR на година;

Срокът, за който предприятието извършва УОИИ не надвишава 10 години, освен ако по-дълъг срок не е обоснован от необходимостта от значителни инвестиции от страна на предприятието гоставчик на услугата, които трябва да бъдат амортизирани през по-дълъг период от време в съответствие с общите счетоводни принципи;

В Акта на възлагане са определени:

- а) съдържанието и продължителността на задълженията за обществена услуга;
- б) предприятието и където е приложимо – съответната територия;
- в) същността на всички изключителни или специални права. Предоставени на пред-

приятното от предоставящия орган;

г) описание на компенсационния механизъм и параметрите за изчисляване, контролиране и преглед на компенсацията;

г) мерките за избягване и възстановяване на свръх-компенсации;

е) позоваване на Решение на Комисията от 20.12.2011 г. относно прилагането на член 106, параграф 2 от ДФЕС за гържавната помощ по формата на компенсация за обществена услуга;

В случай на наличие на компенсации за обществени услуги, те следва да отговарят на всяко едно от следните изисквания по чл. 5 от Решението на Комисията от 20.12.2011 г. относно прилагането на член 106, параграф 2 от ДФЕС за гържавната помощ по формата на компенсация за обществена услуга. Размерът на компенсацията не може да надвишава това, което е необходимо за покриване на нетния разход, направен при изпълнение на задълженията за обществена услуга, включително разумна печалба.

За съответствие с този режим на гържавни помощи трябва да бъдат изпълнени и всички други условия на Решението на Комисията от 20.12.2011 г. относно прилагането на член 106, параграф 2 от ДФЕС за гържавната помощ по формата на компенсация за обществена услуга относно гарантирането на:

а) контрол на свръхкомпенсацията;

б) прозрачност за компенсации на стойност над 15 млн. евро, предоставени на предприятие, което извършва и дейности извън обхвата на УОИИ, чрез публикуване акта на възлагане и размера на помощта, предоставена на предприятието на годишна основа;

в) наличност на информацията, необходима за определяне съвместимостта на предоставената компенсация с Решението на ЕК от 20.12.2011 за срока на възлагане и най-малко за срок от 10 години, считано от края на срока на възлагане;

г) доклади от предприятието за извършените от него услуги.

Обществени услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт, съгласно Регламент 1370/2007

Друг пример за дейност, при която операторът се компенсира в случай на реализиран отрицателен нетен финансов резултат са обществените услуги за градски транспорт. Предоставяне на правото на определен оператор да осъществява услуга по градски транспорт по определена от общината маршрутна линия и при определени цени изисква

прилагането на Регламент 1370/2007.

Какво различава тази дейност от нормалната печеливша стопанска дейност? Не можем ли да оставим градският транспорт да се осъществява от частни превозвачи при условията на пазара? Отговорът е не, защото ако тази дейност бъде оставена на пазара, вероятно до голяма част от кварталите няма да се предоставя такава услуга. Частните оператори ще решават сами по какъв маршрут да минават, по-скоро с цел да реализират максимална печалба, отколкото така че да осигурят добра свързаност на всички квартали в един град. Освен това пазарната цена на билета вероятно няма да бъде достъпна за голяма част от населението, което иначе се нуждае от тази услуга, за да има възможност да стигне до работното си място, до болниците, до училищата и т.н. Именно при такива съображения общината решава да възложи договор при условията на Регламент 1370/2007.

Общините се явяват администратори на държавна помощ по отношение на средствата и/или активите, предоставяни на операторите на градски транспорт в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) 1370/2007 относно обществените услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт. Предоставяните средства и/или активи следва да се разглеждат като част от компенсацията за предоставянето на транспортна услуга от общ икономически интерес и трябва да се натрупва с всяка друга помощ или субсидия, получавана от съответното предприятие. В този случай, с оглед осигуряване на съвместимост с правилата в областта на държавните помощи, е необходимо договарянето за обществена услуга с оператора, партньор по проекта, да бъде в пълно съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) 1370/2007.

Договорите за обществена услуга следва да включват детайлен механизъм за изчисляване на компенсацията в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) 1370/2007 при отчитане на всички бъдещи изгоди от ползване на придобитите активи и следва да съдържа условията, при които операторът се задължава да използва придобитите активи. Повече информация относно привиждане в съответствие с правилата за държавна помощ на договорите за градски транспорт можете да намерите на страницата на ОПРР2. Указанията са насочени към бенефициерите по програмата, но правилата са валидни за всички възложители на услуга по обществен превоз на пътници.

Държавни помощи, групово освободени от уведомяване на ЕК, съгласно Регламент 651/2014

Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 година за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора Помощите, освобождава администраторите от задължението за уведомяване на ЕК, когато отпускат помощи, които отговарят на общите условия и на специалните условия за отделните категории помощи.

Помощите, които са освободени по силата на този регламент са:

- а) регионални помощи;
- б) помощи за МСП под формата на инвестиционни помощи, оперативни помощи и достъп на МСП до финансиране;
- в) помощи за опазване на околната среда;
- г) помощи за научноизследователска и развойна дейност и иновации;
- г) помощи за обучение;
- е) помощи за наемане на работещи в неравностойно положение и работещи с увреждания;
- ж) помощи за отстраняване на щети, причинени от някои природни бедствия;
- з) социални помощи за транспорт за живеещите в отдалечени региони;
- и) помощи за широколентови инфраструктури;
- й) помощи за култура и опазване на културното наследство;
- к) помощи за спортна и мултифункционална инфраструктура за отгих;
- л) помощи за местни инфраструктури;
- м) помощи за регионални летища; и
- н) помощи за пристанища.

Регламентът поставя общи условия, приложими за всички сектори, изброени по-горе като например изисквания за допустим праг, интензитет, натрупване, прозрачност на помощта, стимулиращ ефект и др. Всеки от секторите поотделно е освободен при постигане на определени критерии.

Когато обмисляте дали е възможно да приложите режима на групово освободени категории помощи към средства, които общината планува да отпусне, следва на първо място да прегледате чл. 2 от Регламент 651/2014, в който са дадени определения по всички категории помощи. Ако смятате, че схемата за отпускане на помощи от общината отговаря на определенията и не е изключена от обхвата на регламента в чл. 1 и общите условия, включени в Глава I на регламента, можете да преминете към проверка на праговете, посочени в чл. 4 от регламента. След като се запознаете и със специфичните изисквания към съответната категория помощ, посочени в членове 13 до 56. След като вземете решение, че бихте могли да спазите изискванията към съответната категория помощ, е необходимо да се запознаете със задълженията на администратор на помощ по Регламент 651/2014, описани в т. 4 от настоящия наръчник и да пристъпите към уведомяване на МФ, както и към последващите действия по попълване на приложенията към регламента, контрол, осигуряване на прозрачност и докладване. Подробни указания за проверка на съответствието и отпускането на помощ по Регламент 651/2014 (ОРГО), можете да откриете в Приложение 4 към настоящия наръчник.

До момента не е прилагана схема по Регламент 651/2014 с администратор община в Бъл-

гария. Това обаче не значи, че общините нямат право или основание да ползват посочените в регламента категории помощи. Примери за схеми за помощ по конкретни категории можете да откриете на адрес <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search>, като изберете конкретна категория от полето „Цел“.

Държавни помощи, подлежащи на уведомяване на ЕК

Тази категория помощи следва да изберете, когато е наложително да отпуснете помощ, която не съответства на гореизброените приложими режими на помощ. В случай че мярката представлява държавна помощ, която не е предварително приета за допустима от ЕК, но по преценка на публичния орган отпускането е от значение за постигане целите на Европейския съюз, заложили в стратегическите документи, и едновременно с това се очаква да има ограничени последици за търговията между държавите членки, може да се пристъпи към процедура по нотификация.

Такава помощ изисква привержане в съответствие с публикуваните насоки, рамки, обявления и съобщения, които ЕК използва, когато се решава дали предложената държавна помощ може да бъде съвместима с ДФЕС. Това трябва да бъде съобщено предварително на Комисията.

Помощ за УОИИ, която не може да бъде предоставена в съответствие с регламента за Минимална помощ за УОИИ или Решението за УОИИ, трябва да бъде нотифицирана, съгласно Рамката за УОИИ, и одобрена от Европейската комисия, преди да бъде предоставена. Рамката обикновено се отнася до помощите за големи обществени услуги, при които загрижеността за потенциалното нарушаване на конкуренцията е по-голяма, и по тази причина одобрението може да отнеме време.

Друг вариант е помощта да се предостави по начин, по който, въпреки че не влиза в обхвата на съществуващите одобрени схеми, Регламенти, рамки или насоки, може да получи индивидуално одобрение от страна на ЕК. В този случай се изисква предварително одобрение от страна на Комисията. Такива са инвестициите, които могат да попаднат в някои от хипотезите по параграф 3 на чл. 107 от ДФЕС.

Всяка държава членка уведомява Комисията за мерките на държавна помощ, които има намерение да приложи. В България това става чрез министъра на финансите и министъра на земеделието и горите, които разглеждат и предоставят на Комисията получените от администраторите на помощ уведомявания. До решението на Комисията, че една мярка е съвместима държавна помощ или не попада в обхвата на законодателството за държавни помощи, тази мярка не може да бъде прилагана, съгласно т.нар. **“клауза на изчакване”**.

Помощ, която е предоставена без решение на Комисията, автоматично се квалифицира като **неправомерна** и ако впоследствие бъде оценена от Комисията като несъвместима

ма, подлежи на възстановяване. Комисията може да извършва разследвания по собствена инициатива или по сигнал от конкурентно предприятие.

Администраторът на помощ получава информация за положителното решение на Комисията от министърът на финансите, след което последната може да бъде предоставена.

Както вече беше споменато, общините рядко използват този вид помощи, поради факта, че средствата, които администрират обикновено са под праговете, изискващи нотификация, но това все пак е възможно при необходимост от изграждане на инфраструктура, която не е предвидена в регламента за групово освобождаване.

4. Задължения на администратора на помощ и срокове

Администратор на помощ е лице, което предоставя или управлява, включително разработва държавна помощ или минимална помощ, освен когато в закон е предвидено друго. **Предоставяне и управление** на държавни и минимални помощи е създаването под каквато и да е форма на възможност за използване на публичен ресурс и свързаните с това действия по възвещдането на изпълнение и контрол върху изпълнението на условията и реда за усвояване на помощта съобразно правилата за държавните помощи, регламентирани в правото на Европейския съюз и българското законодателство.

Във всички случаи, в които общината взема решение за изразходването на средствата от общинския бюджет, тя се явява администратор на всяко финансиране, което попада в определението за държавна помощ. Когато държавната помощ или минималната помощ се предоставя от лице, спрямо което общината има доминиращо влияние, администратор на помощта е общината. Доминиращо влияние е налице, когато общината:

- а) притежава над 50 на сто от капитала на предприятието или от гласовете в общото събрание на съдружниците (например общинско търговско дружество, или смесено търговско дружество с участието на общината и държавата, или дружество, в което общината има над 50 на сто от дяловете, а останалите са собственост на физическо лице или друго частно дружество и т.н.) , или
- б) притежава блокираща квота в капитала на предприятието, или
- в) може да назначава повече от половината от членовете на управителните или контролните органи на предприятието, или
- г) може да влияе самостоятелно върху вземането на решенията по управление на предприятието.

Когато държавната помощ или минималната помощ се предоставя с акт на Министерския съвет, в него се определя и кой е администратор на помощта - министърът или друг публичен орган, който е отговорен за изпълнението на съответната държавна политика в сектора, в който помощта се предоставя.

Държавната помощ или минималната помощ може да се предоставя от орган, управляващ оперативна програма, или от орган – програмнен оператор на програма. В този случай администратор на помощта е органът, отговорен за управлението и изпълнението на програмата. В ЗДП е посочено, че администраторът на помощ може да възложи част от функциите си на публичноправна организация, публичен орган или публично предприятие, което носи отговорност като администратор на помощ за възложените функции и из-

пълнява свързаните с тях задължения спрямо получателя на помощта. Това означава, че в някои случаи, в които общината е получател на публичното финансиране по оперативна програма например, прехвърлянето на средства от управляващия орган може да не представлява помощ, но предоставянето на средства от общината към крайните получатели от друга страна – да е помощ. В тези случаи общините заемат ролята на администратори на помощ и следва да спазват задълженията, вменени им съгласно ЗДП.

При гържавна помощ и минимална помощ в областта на земеделието, развитието на селските райони, горското и ловното стопанство и рибарството администраторите на помощ се определят от министъра на земеделието, храните и горите.

4.1. Процедури за контрол на минималните и гържавни помощи преди и след отпускането им на крайните получатели;

Държавна помощ или минимална помощ се предоставя с **акт за предоставяне**, в който се определя администратор на помощта или **публичноправна организация, публичен орган или публично предприятие**, което носи отговорност като администратор на помощ за възложените функции и изпълнява свързаните с тях задължения спрямо получателя на помощта, когато е налице възлагане.

Публичноправна организация е юридическо лице, за което са изпълнени следните условия:

а) повече от половината от членовете на неговия управителен или контролен орган се определят от възложители по чл. 5, ал. 2, т. 1 – 14 от Закона за обществените поръчки или повече от половината от приходите му за предходната бюджетна година се финансират от гържавния бюджет, от бюджетите на гържавното обществено осигуряване, от общинските бюджети или от възложители по чл. 5, ал. 2, т. 1 – 14 от Закона за обществените поръчки;

б) обект е на управленски контрол от страна на възложители по чл. 5, ал. 2, т. 1 – 14 от Закона за обществените поръчки; управленски контрол е налице, когато едно лице може по какъвто и да е начин да упражнява доминиращо влияние върху дейността на друго лице.

Публичен орган е едноличен или колегиален орган, който е носител на властнически правомощия в сферата на гържавното и местното обществено и/или икономическо устройство, управление и контрол, и се финансира от гържавния или от общинския бюджет. Общинският съвет е публичен орган.

Съгласно чл. 2 ал. 1 от Закона за публичните предприятия, **публични предприятия** са:

1. търговските дружества с над 50 на сто гържавно/общинско участие в капитала или в

които държавата/общината по друг начин упражнява доминиращо влияние;

2. дъщерните дружества на търговските дружества по т. 1 и предприятията по т. 3, ако чрез тях държавата/общината контролира повече от 50 на сто от дяловете/акциите с право на глас или по друг начин упражнява доминиращо влияние;

3. държавните предприятия, създадени със специални закони на основание чл. 62, ал. 3 от Търговския закон.

В ЗДП е дадена по-кратка дефиниция на **публично предприятие**, а именно - всяко предприятие, върху което публични органи могат да упражняват, пряко или косвено, доминиращо влияние; за публично предприятие се смята и всяко юридически обособено лице, което се финансира, изцяло или частично, със средства от държавния или от общинския бюджет или има право да разходва такива средства.

Може да се обобщи, че общинският съвет, общинската администрация, както и всички лица, върху които те имат доминиращо влияние, и които се финансират от общинския бюджет, в т.ч. второстепенни разпоредители, могат да бъдат в ролята на администратор на помощ.

Акт за предоставяне може да бъде нормативна разпоредба, писмен акт или действия на общината, с които се предоставя или възниква право за получаване на държавна помощ или на минимална помощ. Дори и да не е издала писмен акт, с отпускането на средства общината извършва действия, с които предоставя помощ. Следва да се подчертае, че бездействието на общината, които водят до възникване на такива права също се приемат за акт на възлагане. В този смисъл ако общината пропусне да идентифицира дадена държавна помощ и чрез бездействието си допусне получаването на помощ, и съответно не спази задълженията на и отговорностите според ЗДП, носи наказателна отговорност и следва да понесе всички произтичащи от бездействието си последици.

Отговорности на администратора на помощ

Администраторът на помощ носи отговорност за законосъобразното предоставяне и разходване на държавни помощи и минимални помощи в съответствие с правото на Европейския съюз и българското законодателство. Администратор на помощ – разпоредител с бюджет, може да разработва или да предоставя държавни помощи или минимални помощи, свързани с мерки за национално финансиране или национално съфинансиране по проекти и програми, финансирани от фондовете на Европейския съюз, Инструмента „Шенген“, Преходния финансов инструмент, донорски програми и други подобни, когато за това са предвидени средства в закона за държавния бюджет за съответната година или в средносрочната бюджетна прогноза.

Разработване на мерки за помощ

Деятелността по разработване на помощ включва определяне на условията, реда и механизма за предоставяне на държавна помощ или на минимална помощ в полза на конкретен получател, както и определяне на мерки за осъществяване на контрол за съответствие на нейното предоставяне с правилата за държавните помощи, регламентирани в правото на Европейския съюз и българското законодателство.

Преди да разработи помощта, общината в ролята си на лице разпределящо публичен ресурс, още на етап идентифициране на необходимостта и планиране на разходите от общинския бюджет, следва **да прецени дали публичното финансиране би довело до отпускането на държавна или минимална помощ**. Това става посредством описаните по-горе стъпки за прилагане на теста за държавна помощ. В случай че тестът докаже, че финансирането попада в определението за държавна помощ, общината следва да изпълни всички задължения, съгласно ЗДП.

Администраторът на помощ **определя предварително целите и разработва съдържанието, параметрите и механизмите за предоставяне и контрол на всяка нова държавна помощ**, която възнамерява да предостави, както и оценява нейното въздействие, когато това се изисква.

При определяне на целите и разработване на съдържанието, параметрите и механизмите за предоставяне и контрол на помощите общината следва да оформи планираните мерки така, че да съдържат най-малко информация за:

1. правното основание на мярката (например конкретен член от Регламент 651/2014, Регламент 1407/2013, Решение на ЕК от 20 декември 2011 година относно прилагането на член 106, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз за държавната помощ под формата на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, натоварени с извършването на услуги от общ икономически интерес (2012/21/ЕС) или друг нормативен акт в областта на държавните помощи);
2. описание на целите на мярката и обосновка за избора на режим по държавните помощи или минималните помощи (тези детайли са описани в анализа по време на провеждането на теста за държавна помощ);
3. условията за кандидатстване, предоставяне и изпълнение по съответната мярка (така че да се спазят изискванията на законодателството);
4. допустимите и недопустимите дейности, разходи, получатели и партньори (например при отпускане на минимална помощ следва да се изключат предприятията, които извършват дейност в областта на първичното производство на селскостопански продукти);

5. начина и информационните източници, чрез които се контролира наличието и изпълнението на условията, имащи отношение към държавните помощи/минималните помощи (например ако се отпуска помощ по Регламент 651/2014 проверките, които общината ще прави за това дали получателят на помощ спазва изискванията, както и къде се публикува информацията за това);
6. акта, с който се предоставя помощта (Решение на общински съвет, Наредба, Заповед, Договор и др.);
7. размера на помощта в стойностно и процентно изражение (например 150 000 евро до 80% от общите разходи, или 200 000 евро или 100% от разходите;
8. източника на финансиране (общински бюджет, ЕСИФ и др.).

Администраторът на помощ е длъжен да изготви и **план за оценка на въздействието на мерките за помощта и доклад към него за представяне пред Европейската комисия**, когато това се изисква въз основа на акт на Европейския съюз или по искане на Европейската комисия. Такова изискване има например в Регламент 651/2014 по отношение на някои от помощите. Преглед това, че изискването е за схеми със среден годишен бюджет над 150 млн. евро, това изискване не е приложимо за по-голямата част от общините в България.

Оценка на въздействието на схеми за държавна помощ извън областта на земеделието, развитието на селските райони, горското и ловното стопанство и рибарството се извършва за мерки:

1. попадащи в обхвата на чл. 1, параграф 2, буква „а“ от Регламент (ЕО) № 651/2014 на Комисията от 2014 г.; оценка се прави за всички помощи по регламента, без регионални оперативни помощи, помощи за МСП, помощи за достъп на МСП до финансиране, помощи за опазване на околната среда (с изкл. на помощи под формата на намаления на данъци за околната среда по Директива 2003/96/ЕО, за които се изготвя оценка на въздействието), и помощи за ширококолови пътища;
2. предвиждащи предоставяне на държавни помощи, за които се изисква уведомление пред Европейската комисия, съобразно акт на Европейския съюз, въз основа на които е необходимо извършването на оценка;
3. за които е поискано извършването на оценка от орган на Европейския съюз.

План и доклад за оценка на въздействието се изготвят от администратора на помощ, съобразно действащата Обща методика за оценка на държавната помощ, одобрена от Европейската комисия¹.

Схемите за помощ по Регламент 651/2014, за които се изготвя оценка на въздействието, се прилагат за срок до 6 месеца от датата на влизането им в сила. Срокът на прилагане може да бъде удължен, когато ЕК одобри плана за оценка на схемата. В случай че ЕК не одобри плана за оценка на схемите в срок 6 месеца от датата на влизането им в сила, администраторът на помощ преустановява действието на схемите до одобрението на плана или ги изменя.

Към момента на **съгласуване на уведомлението или на намерението за изпращане на уведомление за схеми, за които такава се изисква, се представя и план за оценка. План и доклад за оценка на въздействието пред ЕК се изпращат от администратора на помощ чрез министъра на финансите** и Постоянното представителство на Република България в Европейския съюз. Планът за оценка се подава пред ЕК чрез електронно уведомление.

Администраторът на помощ изготвя и предоставя на министъра на финансите **уведомление за план за оценка** по електронен път във форма съгласно **приложение I на Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията от 2004 г. за прилагането от Регламент (ЕО) № 794 от 2004 г.** (Виж приложението).

Министърът на финансите осигурява прозрачност на плана и на доклада за оценка, като след съгласие на администратора на помощ публикува окончателните им варианти на специализираната интернет страница след одобрение от Европейската комисия.

При схема за държавна помощ или при минимална помощ администраторът на помощ е длъжен да осигури **съответствието с правилата в областта на държавните помощи за всеки отделен случай в обхвата на схемата.**

Отлагане на предоставянето на помощ

Администраторът на помощ е длъжен **да не въвежда в действие и да не предоставя държавна помощ** (тук не влизат минимални помощи и компенсации за услуги от общ икономически интерес) до:

1. произнасяне на ЕК с решение за разрешаване на планираната държавна помощ или с решение, че мярката не представлява държавна помощ, или до настъпване на обстоятелства, при които може да се смята, че ЕК е взела решение за разрешаване на помощта,

или

2. получаване на оценка от министъра на финансите, че мярката е приведена в съответствие с правилата на общ регламент за групово освобождаване.

Уведомяване на Министерство на финансите и документиране на мерките за помощ

Администраторът на помощ е длъжен преди предоставяне на нова държавна помощ да уведоми министъра на финансите. Наредба № Н-10/23.11.2018 г. за условията и реда за уведомяване на министъра на финансите преди предоставяне на нова държавна помощ съдържа Форма за ранен контакт, която се изпраща преди разработването на условията по мярката. Нейното изпращане представлява Етап 1 от уведомяването.

Администраторът на помощ е длъжен да изготви **необходимите документи по прилагането на мярката за помощ** в съответствие с изискванията на приложимия към помощта акт на Европейския съюз.

Етап 2 представлява съгласуване на **документите по мярката** и представлява изпращането на всички документи по мярката, в т.ч. целите, съдържанието, параметрите и механизмите за предоставяне и контрол на държавната помощ.

Информирание на получателите на помощ

Администраторът на помощ е длъжен **да предостави на всеки получател на държавна помощ или на минимална помощ информация** за вида, размера, основанието чрез посочване на акт на ЕС и произтичащите от това задължения за получателя.

Пример за това е предоставянето на минимална помощ, както следва:

Вида – минимална помощ;

Размера – 391 166 лв. равностойност на 200 000 евро;

основанието за предоставяне и съвместимостта на помощта чрез посочване на акта на Европейския съюз, неговото наименование и публикуване в „Официален вестник“ на Европейския съюз - РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1407/2013 НА КОМИСИЯТА от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (ОJ L 352, 24.12.2013);

както и за произтичащите от получаването на помощта задължения за получателя на помощ – предприятието получател се задължава да попълни декларация в писмен или електронен формат относно всяка група получена помощ de minimis, спрямо която се прилагат регламент 1407/2013 или други регламенти за помощ de minimis, през двете предходни бюджетни години и през текущата бюджетна година.

Информацията трябва да бъде включена в акта за предоставяне на помощта или да бъде предоставена на получателя на помощта в 14-дневен срок от издаването на акта.

Само когато помощта е свързана с ганъчни мерки, изискващи обработка на ганъчни декларации на ганъчно задължени лица, не се предоставя информация за размера на помощта.

Осигуряване и поддържане на капацитет

Общината администратор на помощ е длъжна **да осигури и поддържа гостатъчен капацитет** за осъществяване на дейностите по планиране, разработване, уведомяване, документирание, предоставяне и управление, докладване и контрол на предоставянето на държавни помощи и минимални помощи. Това включва определяне на екип от лица, отговорни за изпълнение на задълженията по ЗДП, който е препоръчително да включва най-малко две лица с квалификация юрист и икономист.

Администраторът на помощ е длъжен да определи необходимите мерки за изпълнение на дейностите по-горе съобразно обема и спецификата на администрираните помощи, като включва най-малко техническа, кадровъва обезпеченост и мерки за съхранение на информация. Това задължение се обезпечава освен с назначаването на отговорни лица и с разписване на **процедури за изпълнение на дейностите**.

За всяка държавна помощ и минимална помощ администраторът на помощ може да определи лица, които да отговарят за изпълнение на дейностите по планиране, разработване, уведомяване, документирание, предоставяне и управление, докладване и контрол на предоставянето на държавни помощи и минимални помощи. Ако общината не е определила постоянен екип по държавни помощи, такъв може да бъде определян за всяка отделна държавна или минимална помощ.

Поддържане и съхраняване на информация за държавни и минимални помощи

Общината администратор на помощ е длъжна да **поддържа и съхранява информацията** за извършените от нея действия, свързани с предоставените държавни помощи и минимални помощи, като отговаря за нейната достоверност.

Всички документи, които общината представя в Министерството на финансите се съставят на български език, а когато са съставени на чужд език – придружени с превод на български език.

Информацията се съхранява за не по-малко от 10 години, считано от датата на последното предоставяне на помощ по схема за държавна помощ или минимална помощ или от датата на предоставяне на индивидуална държавна помощ или минимална помощ. В случаите на помощ, предоставяна на части, 10-годишният срок започва да тече от датата на последно предоставената част.

При поискване на достъп до информация за предоставените държавни помощи или до част от нея, същата се предоставя на лица, определени от министъра на финансите или от Европейската комисия, във вида и в срока, указани в искането.

Предоставяне на информация и координация с Министерство на финансите

Предоставяне на информация

Администраторът на помощ е длъжен да предоставя на министъра на финансите информация за администрираните от него държавни помощи и минимални помощи.

Годишни доклади

Ежегодно до 31 март общината администратор на помощ е длъжна да предоставя на министъра на финансите **годишен доклад за администрираните от нея държавни помощи съгласно Приложение 2 към настоящия наръчник** (в докладите не се включват минимални помощи и помощи под формата на компенсации за УОИИ) по отчетни данни за преходната година. Докладът не се смята за уведомяване преди отпускане на помощта. В докладите изрично се идентифицират мерките, по които:

1. няма извършени плащания, като в този случай се докладват размерът на поетите задължения, размерът на договорените средства и планираният бюджет;
2. има текущи/висящи плащания, но по мерките не могат да бъдат предоставяни помощи;
3. са приключили всички плащания;
4. се извършват текущи плащания.

Доклади за държавни помощи, свързани с прилагане на данъчни мерки, изискващи обработка на декларации на данъчно задължените лица, се предоставят не по-късно от 10 юни на текущата година по предварителни данни, като окончателните данни се предоставят не по-късно от 10 юли.

Общината администратор на помощ е длъжна да публикува на интернет страницата си докладите във вида и в сроковете, в които са изпратени до министъра на финансите.

Тематични доклади

Тематични доклади се изготвят:

1. за предоставени компенсации за извършване на услуги от общ икономически интерес;
2. за държавни помощи в отрасъл транспорт;
3. по искане на Европейската комисия.

Общините администратори на помощ подават информация за управляваните от тях помощи по т. 1-3 по-горе за подготовка на тематичните доклади с на министъра на финансите във форма и срок, предоставени им от него. Обикновено информацията се събира до края на март на всеки 2 години, но в случай че общината получи искане за доклад извън тези срокове, е длъжна да я предостави. Примерно съдържание на доклад за УОИИ може да бъде открито на страницата на Министерство на финансите³.

Съдействие на Министерство на финансите и Европейската комисия

Общината администратор на помощ е длъжен да съдейства, чрез предоставяне на информация при условията и срока за нейното предоставяне, при получаване на искане от министъра на финансите във връзка с искане за информация или съдействие от Европейската комисия по мярка за помощ.

Получателят на помощ е длъжен да оказва необходимото съдействие на администратора на помощ, на министъра на финансите и на Европейската комисия, включително чрез осигуряване на достъп, предоставяне на информация или на декларация и изразяване на становище по всеки конкретен случай, при условията и в срока, определени в искането. Това изискване следва да бъде заложено в условията за отпускане помощи или договори за финансиране по всяка мярка, администрирана от общината.

Информирание за актуалните правила за държавните помощи на национално ниво

Администраторите на помощ се информират за актуалните правила в областта на държавните помощи, чрез преглед на информационната система за наблюдение и координация на държавните помощи на централно, областно и общинско ниво, създадена от министъра на финансите, съгласно компетенциите му.

Системата е комплекс от мерки за обмен на информация, изграждане и поддържане на административен капацитет, която включва най-малко:

специализирана интернет страница - <https://stateaid.minfin.bg/bg/page/5>

регистър на минималните помощи - <http://minimis.minfin.bg/>

стандартизирани формуляри - <https://stateaid.minfin.bg/bg/page/411>

друга информация, осигуряваща прозрачността на държавните помощи - <https://stateaid.minfin.bg/bg/page/551>

Осигуряване на прозрачност на държавните помощи

За осигуряване на прозрачност на държавните помощи общината администратор на помощ предоставя информация за обявяване в регистъра, поддържан от Европейската комисия. Това става чрез директно въвеждане на записи в Модула на Европейската комисия за осигуряване на прозрачност на държавните помощи – State Aid Transparency Award Module, наричан по-нататък „Модула“.

В Модула се **въвежда информация за помощите, за които в действащи актове на Европейския съюз в областта на държавните помощи са заложи изисквания за прозрачност.**

За целта екипът от общината отговорен за държавните помощи или за конкретната мярка проверява нормативния акт, съгласно който се отпуска помощта, с цел установяване наличието на такова изискване. Като цяло задълженията за прозрачност се отнасят до помощите, предвидени в ОРГО, както и до схемите за помощ, предмет на уведомление, които надхвърлят или са равни на съответните прагове, по принцип 500 000 EUR (с изключение на бенефициерите, които извършват дейност в първичното производство на селскостопански продукти, където прагът е 60 000 EUR, и 30 000 EUR в сектор рибарство и аквакултури).

Т.е. на община администратор на помощ ще се наложи да въвежда информация в Модула за прозрачност най-вече при отпускане на помощ по ОРГО в размер над 500 000 евро, и по изключение при отпускане на нотифицирана държавна помощ.

Модулът е интернет базирана информационна система, която се администрира от Европейската комисия и се използва за осигуряване на прозрачност на държавните помощи в съответствие с изискванията на Европейската комисия към държавите членки.

Модулът по ал. 1 е достъпен в две части:

1. потребителска част, предназначена за администраторите на помощ, е достъпна на адрес: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/>,
2. публична част за справки за получени държавни помощи, достъпна на адрес: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home>

За достъп до потребителската част на Модула, общината изпраща Писмо образец с

искане за осигуряване на достъп до Модула за прозрачност на държавните помощи на Европейската комисия (Приложение 3 към настоящия наръчник). Писмото е приложение към Процедура за управление на потребителския достъп и работа с Модула за прозрачност на държавните помощи на Европейската комисия, налична на адрес (<https://stateaid.minfin.bg/document/764>).

Администраторите на помощ предоставят информацията чрез въвеждане на данни в потребителската част на системата за предоставените от тях държавни помощи.

Информацията се въвежда от администраторите на помощ в срок **до 6 месеца от датата на предоставяне на помощта, а за помощите под формата на данъчни мерки – в срок до една година** от датата, до която се изисква съответната данъчната декларация.

В случай на установяване на неправомерна помощ администраторите на помощ въвеждат информацията до 6 месеца считано от датата на решението на Европейската комисия.

След въвеждане на информацията в потребителската част на Модула тя автоматично се пренася в публичната част на Модула. Преди въвеждане на данни в Модула, общината администратор на помощ изисква декларация за съгласие за обработване и публикуване на лични данни от получатели на държавна помощ, които са физически лица – предприятия по смисъла на чл. 20, ал. 2 от ЗДП.

4.2. Процедури за събиране/ възстановяване на несъвместима или неправомерно разходвана държавна помощ.

Въпреки че ДФЕС не съдържа изрична разпоредба относно събирането на неправомерни държавни помощи, Съгът е постановил, че събирането е необходимо следствие от общата забрана на държавната помощ, установена с член 107, параграф 1 от ДФЕС, и защитава ефективността на задължението за отлагане, предвидено в член 108, параграф 3 от ДФЕС. Съдилищата на Съюза впоследствие са предоставили допълнителни насоки относно обхвата на задължението за събиране и относно начина за неговото изпълнение. Правилата и процедурите в Процедурния регламент и в Регламента за изпълнение се основават на тази съдебна практика.

Целта на събирането е да се възстанови положението, което е съществувало на вътрешния пазар преди изплащането на помощта. Чрез връщането на неправомерната помощ получателят на практика се лишава от предимството, което е имал спрямо своите конкуренти. За да се премахне всяко предимство, произтичащо от неправомерната помощ, следва също така да се събира лихва върху сумата на помощта, предоставена неправомерно („лихва по събирането“). Чрез плащане на лихвата по събирането получателят на помощта се лишава от финансовото предимство, произтичащо от наличността на

въпросната помощ, безплатно, от датата, на която е предоставена на разположение на получателя, до датата на нейното връщане.

Комисията разпорежда на гържавата членка да събере помощта с решение за събиране. В Процедурния регламент се посочва, че помощта трябва да бъде събрана заедно с лихвите, начислени до датата на нейното действително събиране; в Регламента за изпълнение е определен методът за изчисляване на лихвата по събирането. Процедурния регламент гласи, че „възстановяването се извършва незабавно и в съответствие с процедурите по националното законодателство на съответната гържава членка, при условие че те позволяват незабавното и ефективно изпълнение на решението на Комисията“.

Вземания за неправомерно получена минимална помощ

Неправомерно получената минимална помощ или помощ, освободена от задължението за уведомяване с акт на Съвета на Европейския съюз или на Европейската комисия, представлява публично вземане, което се установява от общината администратор на помощ, чрез издаване на **акт за установяване на публичното вземане** по реда на Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Вземанията по издадените актове по ал. 1 подлежат на събиране по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) от органите на Националната агенция за приходите.

Общината администратор на помощ, издала акт за установяване на публичното вземане е длъжна в срок до 3 (три) работни дни от издаването на акта да информира министъра на финансите, съответно министъра на земеделието, храните и горите.

Вземания за неправомерна, несъвместима или неправилно използвана гържавна помощ

Задълженията за възстановяване на неправомерна и несъвместима гържавна помощ, както и за неправилно използвана гържавна помощ, са описани в Глава шеста от Закона за гържавните помощи. Решението на Европейската комисия за възстановяване на неправомерна и несъвместима гържавна помощ или на неправилно използвана гържавна помощ подлежи на изпълнение по реда на ДОПК.

Когато с решението на Европейската комисия за възстановяване на неправомерна и несъвместима гържавна помощ или съответно на неправилно използвана гържавна помощ не са индивидуализирани получателите на помощ и размерът на помощта, която трябва да се възстанови, **общината в качеството си на администратор** на помощ издава **акт за установяване на публично вземане** по реда на АПК. В този случай общината е длъжна да установи лицата, получатели на помощта, както и размера на получената от всяко

лице помощ, като уведоми министъра на финансите за установеното и за предприетите действия за възстановяване, съобразно сроковете, определени в решението на Европейската комисия.

Размерът на помощта се установява въз основа на

1. информация, налична при администратора на помощ;
2. ако няма налична информация по т. 1, се прави оценка, приета от администратора на помощ.

Оценката се възлага от общината и се изготвя от правоспособен независим оценител, регистриран по Закона за независимите оценители, който не е в трудово или служебно правоотношение с общината и не е свързано лице по смисъла на § 1, т. 3 от допълнителните разпоредби на ДОПК с получателя на помощта. Оценката се възлага и приема от администратора на помощ съобразно определените в решението на Европейската комисия условия и срок. Когато общината не приеме оценката на независимия оценител, тя с мотивиран акт възлага повторна експертна оценка на трима оценители, освен когато оценката се възлага по реда на Закона за обществените поръчки. Разноските по изготвяне на оценката са за сметка на лицата, получатели на неправомерната и несъвместима гържавна помощ, на лицата, неправилно използвали гържавна помощ, или за общината, в качеството на възложител, когато оценката е възложена по реда на Закона за обществените поръчки.

В акта за установяване на публично вземане общината посочва и решението на Европейската комисия. Копие от решението на Европейската комисия и актът за публично вземане се връчват от администратора на помощ на лицето, получател на помощта, по реда на АПК. В случай че получателят на помощта е в производство по несъстоятелност, администраторът на помощ изпраща акта за установяване на публично вземане чрез Националната агенция за приходите (НАП) до съда по несъстоятелността.

Общината администратор на помощ е **длъжна да уведоми министъра на финансите за всяко погасено задължение** за възстановяване на неправомерна и несъвместима гържавна помощ или на неправилно използвана гържавна помощ в срок **до 7 работни дни от датата на погасяването**.

Общината администратор на помощ е длъжна в срока, определен в решението на ЕК с разпореждане за възстановяване и влязъл в сила акт за установяване на публично вземане, а когато такъв не е определен, в срок до два месеца от датата на решението на ЕК, **да представи на министъра на финансите, съответно на министъра на земеделието, храните и горите информация за:**

- а) лицата, получатели на помощта, с тяхната ганъчна идентификация;
- б) размера на помощта за възстановяване, включително главница и лихви;
- в) предприетите и планираните мерки за изпълнение на решението на Европейската комисия (описание, анализ, план за действие);
- г) издадените актове за установяване на вземанията, както и изпълнението по тях;
- г) обжалваните актове за установяване на вземанията;

Общината администратор на помощ е длъжна да предостави и допълнителна информация и доказателства за окончателното изпълнение на решението при изискване на такива от министъра на финансите или съответно министъра на земеделието, храните и горите.

При доказана невъзможност за пълно или частично възстановяване на неправомерна и несъвместима държавна помощ или на неправилно използвана държавна помощ, **общината администратор на помощ е длъжна незабавно да уведоми Европейската комисия чрез министъра на финансите за възможността нейното решение за възстановяване на помощта да остане изцяло или частично неизпълнено.**

Общината администратор на помощ е **длъжна да не предоставя нова държавна помощ на предприятие, което не е изпълнило решение на Европейската комисия** с разпореждане за възстановяване и влязъл в сила акт за установяване на публично вземане и не е възстановило изцяло неправомерна и несъвместима държавна помощ или неправилно използвана държавна помощ.

Разноските за изготвяне на оценка които са за сметка на лицата – получатели на помощ се събират по реда на Гражданския процесуален кодекс (ГПК). Установеното с акта публично вземане подлежи на доброволно изпълнение в 14-дневен срок от връчването на акта по сметка, посочена от общината администратор. Влезният в сила акт за установяване на публично вземане, което не е погасено в срока за доброволно изпълнение, подлежи на принудително изпълнение по реда на ДОПК. При изпълнение на решение за възстановяване на държавна помощ се вземат предвид и сумите по публични вземания, свързани с вече извършени финансови корекции по чл. 70, ал. 1, т. 2 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ). Сумата за възстановяване се намалява с извършените корекции, определени с влязъл в сила акт по чл. 73 от ЗУСЕСИФ.

Общините администратори на помощ изпращат информация на МФ с цел полъване на регистъра за решенията на ЕК с разпореждане за възстановяване на неправомерна и несъвместима държавна помощ и на решенията за възстановяване на неправилно използ-

вана гържавна помощ и на тяхното изпълнение.

Администраторите изпълняват задължението си да не предоставят помощ на лица, които не са изпълнили решение на ЕК, съгласно чл. 44 от ЗДП, чрез проверка на регистъра, който е публичен. **Съществуващо непогасено задължение от страна на кандидата за финансиране е основание за отказ** от страна на общината за предоставяне на нова гържавна помощ. **Възстановено изцяло заедно с дължимите лихви задължение не е основание за отказ.**

В регистъра общините ще виждат номера и датата на решението на ЕК за възстановяване, получателите на помощ с тяхната идентификация, сумата на помощта за възстановяване, поотделно сумата на главницата, сумата на лихвата и приложимият лихвен процент за възстановяване, конкретни условия, посочени в решението на Европейската комисия, ако такива са налице, както и информация за изпълнението на решението.

Общините разбират за решенията от министъра на финансите, който изпраща решението за възстановяване на общината администратор на помощ за предприемане на действия по връчване и за изпълнение или за други действия, за които отговорна е общината. Ежегодно и при пълно погасяване на задължението заедно с дължимите лихви общината администратор на помощ уведомява МФ за отбелязване на това обстоятелство в регистъра.

5. Приложения

Приложение 1 Форма за ранен контакт

Форма за ранен контакт с Министерството на финансите ¹		
I. Обща информация		
А. Обща част		
1. Наименование на администратора на помощ:		
1.1 Лице за контакт: /отговорен за разработването на мярката/	Име; телефон; ел. поща;	
2. Наименование на мярката:		
3. Вид на получателя /посочват се всички получатели по мярката	☐ Разпоредители с бюджет /моля, посочете/ ☐ Предприятия ☐ Големи предприятия ☐ Средни предприятия ☐ Малки предприятия ☐ Други / моля, уточнете– напр. юридическо лице с нестопанска цел и т.н./	
4. Размер на погромагането Общ годишен размер на планирания бюджет по схемата или за индивидуалната помощ.	В национална валута (в BGN):	
II. Определяне наличието на държавна помощ / „тест за държавна помощ“		
Кратко пояснение/описание	Да	Не
1. Предоставя ли се ресурс (от страна на публичен орган, вкл. европейски или донорски ресурс, който се управлява от публичен орган, публичноправна организация или специално създадена структура?		
1. Лицето, предоставящо помощта, публичен орган ли е, орган на държавната власт (централен или териториален) ли е или е друг субект, който действа в качеството си на упълномощен от носител на властнически правомощия, но не е публичен (напр. частен фонд)?/описание на вида на органа/		

Всички използвани понятия са съобразно 1 от допълнителната разпоредба на Закона за държавните помощи

Този документ е изготвен в изпълнение на проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“

<p>2. Подпомагането по мярката включва ли публичен ресурс, вкл. от държавния бюджет или общински бюджети, европейски или донорски ресурс? /описание на ресурса/.....</p>		
<p>3. Налице ли е контрол върху подпомагането от публичен орган или оправомощен от него субект. Например: свързан с вземане на решение от кого, в какъв размер и как да бъде предоставено? Може ли публичен орган/оправомощен субект да определя правилата, по които се управлява и се предоставя помощта по мярката (например: има ли право на преценка при определянето на бенефициерите?) /дайте пояснение/</p>		
<p>2. Мярката свързана ли е с предоставяне на (икономическо) предимство?</p>		
<p>4. Попада ли потенциалният получател в обхвата на понятието „предприятие“ по чл. 20 от Закона за държавните помощи, с дейностите които извършва или дейностите обект на подпомагане по мярката./дайте пояснение/</p>		
<p>5. По мярката финансират/подпомагат ли се дейности с икономически характер?/дайте пояснение за всички дейности, които ще се подпомагат по мярката и обосновеете характера им/.....</p>		
<p>6. Активи (материални и нематериални), които се придобиват/построяват (когато е приложимо), същите ще се използват ли за икономическа дейност?</p>		
<p>7. Финансовото/икономическото положение на получателя подобрява ли се в резултат на мярката спрямо варианта, в който не се възползва от мярката? Ще получи ли измерима икономическа изгода или предимство - пряко или косвено? /дайте пояснение/</p>		
<p>8. В резултат на мярката ще се освободи ли получателят от дължими или присъщи разходи, които той би имал, ако мярката не се реализира? /дайте пояснение/</p>		
<p>3. Мярката селективна ли е (избирателна)?</p>		
<p>9. Осъществява ли се/Насочена ли е мярката към отделни конкретен/ни получател/и или група/и получатели, групирани по определени критерии, вкл. отрасли? /дайте пояснение/.....</p>		

10. Съществува ли географско ограничение на прилагането на мярката? /дайте пояснение/.....		
11. Мярката реализира ли се чрез подбор на получателите? По какви критерии?		
12. Мярката насочена ли е към всички субекти по еднакъв начин, при идентични условия и достъп? /дайте пояснение/.....		
13. Мярката свързана ли е с някакво изключение от общо приложим рег или правило /т.е. така че да има възможност за различно третиране на потенциалните ползватели на база конкретни условия//дайте пояснение/.....		
4. Помощта уврежда или заплашва да увреди конкуренцията и търговията на Общия пазар?		
14. Получателят действа ли на либерализиран пазар, на който има или би могло да има конкуренция? /дайте пояснение за пазара и нормативната/регулаторната му рамка/.....	a	b
15. Налице ли е друга дейност/услуга, която е в конкуренция със сходни либерализирани услуги/дейности? /дайте пояснение/.....	c	d
16. Съществува ли възможност, вкл. хипотетична, други предприятия (национални или от други държави-членки) да могат да извършват или да искат да извършват дейността/услугата?	e	f
Изключения от режима по държавните помощи: /в случай че изчерпателно е мотивирано и обосновано, че мярката отговаря на някое от изключенията от режима по държавните помощи, не е необходимо да бъде предоставяна информация по другите въпроси/		
17. Дейността/услугата обект ли е на „законов“ монопол? /описание на пазара и регулаторната му рамка/.....		
18. В резултат от мярката изключва ли се привличане на търсене (на стоки и услуги) или на инвестиции в съответния регион, на територията на Република България, както и пречки за установяването на предприятия от други държави?		
19. Засегнатите от мярката дейности, стоки, услуги, инфраструктури изцяло (или преобладаващо) ли са предназначени за използване от местното население на ограничен географски район?		

<p>20. Може ли да се приеме, че в резултат от мярката няма да има ефект върху пазарите и потребителите от съседните държави- членки? /дайте пояснение/..... Моля при аргументиране да представите информация дали пазарният дял/капацитет на получателя се засяга и дали получателят принадлежи към група</p>		
<p>21. Всички дейности по мярката, които ще се финансират, с неикономически характер ли са? /посочете всички неикономически дейности, които ще се финансират по мярката и обособените характера им/..... 22. Всички материални и нематериални активи, които се придобиват (когато е приложимо), ще се използват само за неикономическа/и дейност/и ли? /посочете всички неикономически дейности, за които ще се използват активите/.....</p>		
<p>23. Може ли резултатът от мярката да се получи на пазарен принцип /при обичайни пазарни условия? Как?</p>		
<p>ч. В случай че мярката е свързана с възлагане на услуга от общ икономически интерес, кумулативно изпълнени ли са четирите критерия по Дело C-280/00 Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg ./дайте пояснение/</p>		
<p>ш. Може ли да се твърди, че по отношение на мярката публичният орган/оправомощен от него субект действа по начин идентичен на този, по който би действал обичаен оператор в условията на пазарна икономика, отчитайки само ползите и задълженията, свързани със съответната дейност (изпълнен ли е/ „Принципа на инвеститора/кредитора/оператора в условията на пазарна икономика“? /дайте пояснение/.....</p>		
<p>Извод дали мярката съдържа държавна помощ?</p>		
<p>1. Инструмент (форма) за намеса: /моля отбележете което е приложимо /</p>	<p>☐ Безвъзмездни средства (или средства със сходен ефект – безвъзмездна финансова помощ, субсидия, компенсация, лихвена субсидия, опрощаване на дълг, вкл. преотстъпване на данъци и такси)</p> <p>☐ Заем (или средства със сходен ефект - преференциален заем*/възстановяем аванс; отсрочване или разсрочване на задължения, вкл. данъци и такси)</p>	

	<p>(описание – в т.ч. обезпечение; срок; и т.н.)</p> <p>☐ Гаранция</p> <p>(описание – в т.ч. размер на гаранцията; информация за заема или друг финансов превод, който се покрива от гаранцията, обезпечението и главницата, която следва да бъде изплатена и т.н.)</p> <p>☐ Всякакви форми на капиталови участия или квазикапиталови интервенции*</p> <p>☐ Финансови инструменти и рисково финансиране (описание – в т.ч. вид и т.н.)</p> <p>☐ Други форми на намеса в акционерния капитал/ Отписване на дял</p> <p>☐ Данъчно предимство (облекчение, алтернативно облагане или стимул*) /описание – в т.ч. вид (данъчно облекчение/намаляване на данъчната основа/намаляване на данъчната ставка/ данъчно отлагане/ друго данъчно преимущество) и т.н./</p> <p>☐ Други (моля, посочете)</p>
<p>IV. Определяне на приложимия към мярката режим</p>	

При вече класифицирана като сържавна помощ мярка определен ли е приложимият към нея режим, в т.ч :	Обяснение
<p>1) Минимална помощ (помощ de minimis)</p> <p>2) Държавна помощ, попадаща в обхвата на групово освобождаване</p> <p>3) Държавна помощ в обхвата на групово освобождаване, но подлежаща на индивидуално уведомление</p> <p>4) Държавна помощ, освободена от задължението за уведомяване на основание, различно от групово освобождаване</p> <p>5) Държавна помощ, подлежаща на уведомление (нотификация) до ЕК</p>	<p>/избира се приложимото/, като е възможен само един отговор към една мярка</p>

Приложение 2 Стандартен формат за докладване за съществуващи държавни помощи

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 794/2004 НА КОМИСИЯТА

от 21 април 2004 г.

за прилагането на Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз

ПРИЛОЖЕНИЕ III.A

Стандартен формат за докладване за съществуващи държавни помощи (Настоящият формат обхваща всички сектори с изключение на селското стопанство, за което се ползва Приложение III.Б към Регламент 794/2004)

С оглед допълнително да се опрости и подобри ежегодното докладване във връзка с държавните помощи, най-късно до 1 март всяка година Комисията осигурява на държавите членки предварително форматирани онлайн платформа за достъп, която съдържа подробна информация за всички съществуващи схеми за помощ и индивидуална помощ. Държавите членки трябва да проверят и попълнят тази информация до 30 юни същата година. Това ще позволи на Комисията да публикува през годината t (274) данни за държавните помощи за периода на отчитане $t-1$.

По-голямата част от информацията в платформата се попълва предварително от Комисията въз основа на данните, които са били предоставени към момента на одобряването на помощта. Държавите членки трябва да проверят и, където е необходимо, да променят детайлите за всяка една схема или индивидуална помощ и да добавят годишните разходи за последната година ($t-1$).

Информацията като целта на помощта и сектора, към който е насочена помощта, трябва да се отнася за момента на одобряване на помощта и е свързана с правния инструмент, който представлява основанието, съгласно което се одобрява помощта.

Включва се посочената по-голяма информация.

- (1) Наименование
- (2) Номер на помощта
- (3) Предходни номера на помощта (например след подновяване на схема)
- (4) Сектор

Класификацията на секторите се базира до голяма степен на класификацията на NACE (275) на [ниво трицифрен код].

(5) Цел

(6) Регион(и)

Помощта може да бъде предвидена изключително за специфичен регион или група региони към момента на нейното одобряване в съответствие с член 107, параграф 3, букви а) или в) от ДФЕС.

(7) Категория на инструмента(ите) на помощта

Трябва да се прави разграничение между няколко категории (безвъзмездни средства, субсидирани услуги, лихвени субсидии, заеми, гаранции, данъчни облекчения, възстановяеми аванси, участие със собствен капитал, груго)

(8) Вид на помощта

Прави се разграничение между три категории: схема, индивидуално заявление за схема, индивидуална помощ, предоставена извън схема (ad hoc помощ)

(9) Разходи

По правило стойностите следва да се изразяват с оглед на действителните разходи (или действително пропуснатите приходи при данъчни облекчения). Когато данните за плащанията не са достъпни, се представят и посочват по съответния начин поетите задължения или бюджетните кредити. За всеки инструмент за помощ в рамките на една схема на помощ или индивидуална помощ се представят отделни стойности, например за безвъзмездна помощ и заеми. Стойностите се посочват в националната валута, която се използва през отчетния период. Представят се разходите за годините t-1, t-2, t-3, t-4 и t-5

Приложение 3 Писмо образец с искане за осигуряване на достъп до Модула за прозрачност на държавните помощи на Европейската комисия

ДО
ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
„ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ И
РЕАЛЕН СЕКТОР“
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ОТНОСНО: Модул за прозрачност на държавните помощи на Европейската комисия
УВАЖАЕМИ/А Г-НЕ/ЖО ДИРЕКТОР,

Във връзка с възникнала необходимост от работа с Модула за прозрачност на държавните помощи на Европейската комисия, моля за Вашето съдействие за:

Необходимо действие за потребителя:	☐ Осигуряване на достъп ☐ Деактивиране на профил ☐ Изтриване на профил <i>(отбележете с „X“)</i>
От ведомство:	<i>(на български и английски)</i>
Адрес на ведомството:	<i>(на кирилица и на латиница)</i>
Собствено име на потребителя:	<i>(на български и на латиница)</i>
Фамилно име на потребителя:	<i>(на български и на латиница)</i>
Телефон за връзка:	
Електронна поща:	<i>(валиден служебен електронен адрес)</i>
Длъжност:	<i>(на български и английски)</i>
Роля в системата:	Потребител с права на Администратор от Прегосоставящ орган (Granting Authority Administrator) <i>(този ред не се променя)</i>

С настоящото писмо във връзка с подаване на искане за осигуряване на гостъп до Модула за прозрачност на гържавните помощи на Европейската комисия, потвърждавам, че предложеният за гостъп служител е запознат с

Процедурата за управление на потребителския гостъп и работа с Модула за прозрачност на гържавните помощи на Европейската комисия „The Transparency Award Module for State Aid” (Процедурата) и приема и ще спазва произтичащите от това задължения и ангажменти.

С настоящото писмо потвърждавам, че предложеният за гостъп служител има създадена регистрация в EU Login, съгласно изискванията на раздел VI от Процедурата.

ИМЕНА, ПОДПИС, ПЕЧАТ

Приложение 4 Контролен лист за съответствие с ОРГО

<p>Стъпка 1: Ако сте провели тест за помощ и сте установили, че мярката представлява гържавна помощ, преминете към стъпка 2.</p>	
<p>Стъпка 2: Определяне на категорията помощ Разглежданите помощи спадат ли към някоя от категориите помощи, описани в чл. 1 пар. 1 от Регламент 651/2014?</p>	
<p>Да ☐ Ако отговорът е “да”: Преминете към Стъпка 3</p>	<p>Не ☐ Ако отговорът е “не”: Необходимо е официално уведомление до Комисията, така че Комисията да може да реши дали помощта е съвместима с правото на ЕС.</p>
<p>Стъпка 3: Проверка на изключенията по ОРГО Проверете дали помощта попада в сектор/дейност/продукт и/или услуга, изключена от приложното поле по член 1 от ОРГО. Мярката за помощ отнася ли се до изключена от приложното поле на ОРГО категория?</p>	
<p>Да ☐ Ако отговорът е “да”: Необходимо е официално уведомление до Комисията, така че Комисията да може да реши дали помощта е съвместима с правото на ЕС.</p>	<p>Не ☐ Ако отговорът е “не” преминете към стъпка 4.</p>

Стъпка 4: Оценка на стимулиращия ефект на помощта – член 6 ОРГО

Помощта може да бъде освободена съгласно ОРГО само ако има стимулиращ ефект съгласно чл. 6 от Регламент 651/2014.

Получили ли сте писмено заявление за помощта преди началото на дейностите, които финансирате? Ако отговорът е “Да”, и кандидата е:

- МСП - се приема наличие на стимулиращ ефект, т.е. можете да отговорите ДА.
- Голямо предприятие - ако кандидата е показало, че не би извършило финансираните дейности без помощта, или че е налице съществено нарастване на обхвата на дейността/сумата, изразходвана от кандидата за проекта/ускорение в изпълнението, можете да отговорите с ДА.

Да

Ако отговорът е “Да”, преминете към Стъпка 5

Не

Ако отговорът е “Не”, то ОРГО не се прилага. Необходимо е уведомяване на Комисията.

Стъпка 5: Проверка на праговете за уведомяване – член 4 от ОРГО ОРГО не се прилага за помощи, които надвишават праговете, посочени в член 4 от ОРГО.

Финансирането по прага за съответната помощ, посочен в чл. 4 ли е?

Да

Ако отговорът е “Да”, преминете към Стъпка 6

Не

Ако отговорът е “Не”, то ОРГО не се прилага. Необходимо е уведомяване на Комисията.

Стъпка 6: Проверка за допустимост на разходите

ОРГО определя допустимите разходи за всяка категория помощ, за която се прилага.

По-специално:

- Определете допустими разходи за съответната категория помощ. Например, в случай на регионална инвестиционна помощ допустими са само разходите за инвестиции в материални и нематериални активи, както и планираните разходи за заплати, възникнали от създаването на нови работни места (вж. чл. 14, параграфи 4–9 от ОРГО);
- Пускайте от кандидата за помощ да подкрепи идентифицирането и количественото определяне на декларираните разходи с ясни, конкретни и актуални документни доказателства;
- Уверете се, че всички използвани данни са събрани преди приспадането на данъци или други такси.

Определените разходи включват ли само допустими разходи?

<p>Да ☐</p> <p>Ако отговорът е “Да”, преминете към Стъпка 7</p>	<p>Не ☐</p> <p>Ако отговорът е “не”: Изключете всички недопустими разходи или има опасност ОРГО да не се прилага към мярката, като е необходимо официално уведомление до Комисията.</p>
<p>Стъпка 7: Проверка на съответствие с интензитета на помощта</p> <p>Пределните размери на интензитета на помощта определят максималния размер на публичното финансиране, което може да бъде предоставено на даден проект, изразено като процент от общо допустимите разходи. ОРГО определя максималния интензитет на помощта, приложим за всяка категория помощ, за която се прилага. Тези пределни размери може да са различни за различните категории помощ.</p> <p>Например, в случай на помощ за консултантски услуги, предоставени на МСП, интензитетът на помощта е определен на не повече от 50% от допустимите разходи (вж. чл. 18 от ОРГО).</p> <p>Размерът на помощта отговаря ли на съответния максимален интензитет на помощта?</p>	
<p>Да ☐</p> <p>Ако отговорът е “Да”, преминете към Стъпка 8</p>	<p>Не ☐</p> <p>Ако отговорът е “не”: Намалете размера на помощта или е необходимо официално уведомление до Комисията, така че Комисията да може да реши дали помощта е съвместима с правото на ЕС.</p>
<p>Стъпка 8: Проверка за съответствие на предприятието получател с изискванията</p> <p>Някои категории помощи изрично определят изисквания, които предприятията трябва да изпълняват, за да отговарят на условията за получаване на помощта. В други случаи отговарящо на условията предприятие може да получи помощта чрез посредници или инвеститори, а не директно от държавата.</p> <p>Например, в случай на помощ за иновационни кълстери, право да получи помощ има само юридическото лице, ръководещо дейността на иновационния кълстер (вж. чл. 27 от ОРГО).</p> <p>Предприятието отговаря ли на условията да получи съответната категория помощ?</p>	
<p>Да ☐</p> <p>Ако отговорът е “Да”, преминете към Стъпка 9</p>	<p>Не ☐</p> <p>Ако отговорът е “не”: Необходимо е официално уведомление до Комисията, така че Комисията да може да реши дали помощта е съвместима с правото на ЕС.</p>

Стъпка 9: Разграничаване между оперативна помощ и инвестиционна помощ
Тези два вида помощи подлежат на различни правила относно допустимите разходи, интензивитета на помощта и други условия, тъй като характерът на помощта не е един и същ. Имайте предвид обаче, че това разграничение не е от значение за всички категории помощи, обхванати от ОРГО.

Проверете дали за съответната помощ има разграничение между оперативна и инвестиционна помощ.

Оперативна помощ е всяка подкрепа за разходи за текуща издръжка, текущи разходи и оборотен капитал. Комисията по принцип счита, че компания, която се нуждае от подкрепа, за да изпълни своите оперативни разходи, не може да се счита за конкурентна и не трябва да бъде подпомагана с държавна помощ. Има обаче и изключения от този принцип в ОРГО.

Инвестиционна помощ е всяка подкрепа за инвестиции в нови продукти или технологии, които подобряват конкурентоспособността на бенефициерите.

Допустими ли са разходите за категорията помощ – инвестиционна и оперативна?

Да

Ако отговорът е “Да”, преминете към Стъпка 10

Не

Ако отговорът е “не”, трябва да промените допустимите разходи, за които отпускате средства или да уведомите ЕК, за да получите потвърждение, че можете да я отпуснете.

Стъпка 10: Проверете за приложимост на друго законодателство.

Някои категории помощи трябва да се тълкуват в съчетание с други приложими правила на ЕС.

Примери:

- Член 40 – Инвестиционни помощи за новите агрегати за комбинирано производство на енергия се отпускат при условие, че осигуряват икономии на първична енергия съгласно Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност;

- Член 41 – Инвестиционни помощи за насърчаване на енергията от възобновяеми източници: Помощи не се предоставят за водноелектрическите инсталации, които не съответстват на Директива 2000/60/ЕС;

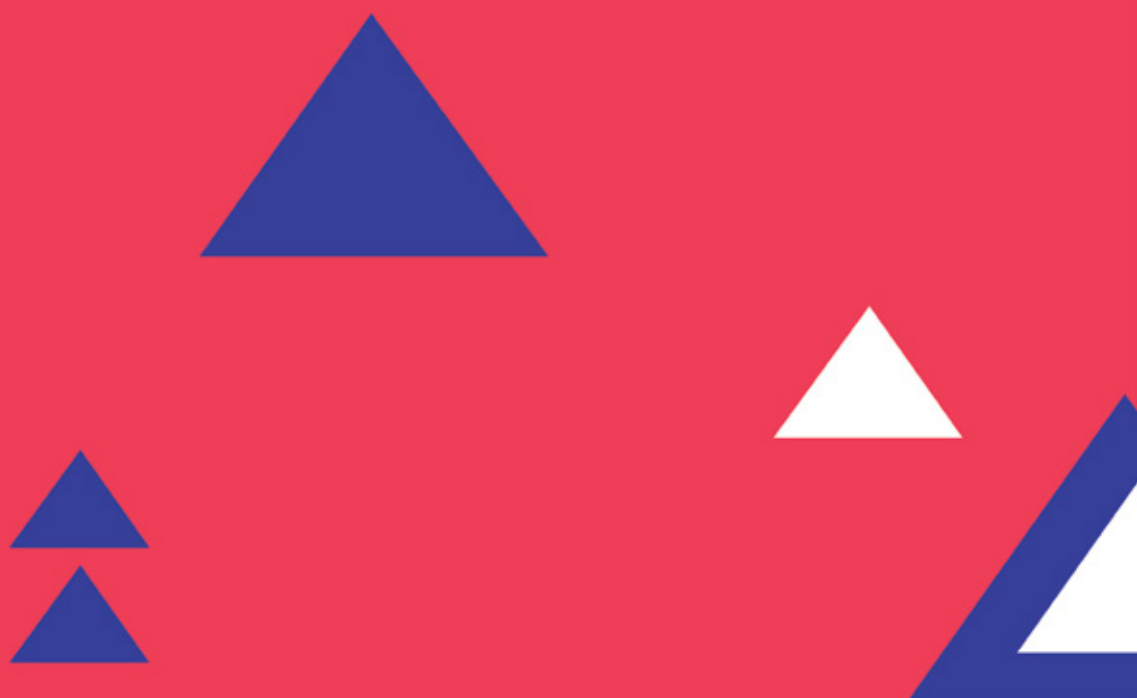
- Член 44 се отнася специално за помощи под формата на намаления на данъците за околната среда в съответствие с Директива 2003/96/ЕО;

- Член 45 – Инвестиционни помощи за саниране на замърсени обекти не се предоставят, когато лицето, което отговаря за вредите, може да бъде идентифицирано в съответствие с Директива 2004/35/ЕО относно екологичната отговорност.

Помощта съответства ли и на другото приложимо законодателство?

<p>Да ☐</p> <p>Ако отговорът е “Да”, преминете към Стъпка 11</p>	<p>Не ☐</p> <p>Ако отговорът е „не“, помощта не може да бъде отпусната без потвърждение от ЕК.</p>
<p>Стъпка 11: Проверка на местоположението на помощта</p> <p>Въпреки че не е приложимо за всички категории помощи, за някои от тях местоположението на помощта е от решаващо значение. В някои случаи местоположението е основният мотив за допустима гържавна помощ в дадена област или регион.</p> <p>Примери:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Член 52 – Помощи за широколентови инфраструктури: Инвестицията трябва да е разположена в региони, в които няма инфраструктура от същата категория (основен широколентов достъп или мрежа за високоскоростен достъп от следващо поколение) и не е вероятно такава инфраструктура да бъде разгърната на търговски принцип до три години след публикуването на планираната мярка за помощ, като това се потвърждава също и чрез открита обществена консултация; • Интензитетът на помощта обикновено може да бъде увеличен за инвестиции, осъществени в подпомагани региони, които отговарят на условията по член 107, параграф 3, буква а) или в) от ДФЕС. 	
<p>Да ☐</p> <p>Ако отговорът е “Да”, преминете към Стъпка 12</p>	<p>Не ☐</p> <p>Ако отговорът е „не“, помощта не може да бъде отпусната без потвърждение от ЕК.</p>
<p>Стъпка 12: Проверка на формата на помощта</p> <p>За някои категории помощ е посочена формата, под която тя може да бъде отпусната.</p> <p>Пример:</p> <ul style="list-style-type: none"> • В случай на регионална помощ за градско развитие помощта може да бъде под формата на капитал, квазикапитал, заеми, гаранции или комбинация от тях (вж. чл. 16, параграфи 5–10 от ОРГО); • В случай на социална помощ за транспорт за живеещите в отдалечени региони помощта може да бъде под формата на субсидии за билети по маршрут, свързващ летище или пристанище в отдалечен регион с друго летище или пристанище на територията на ЕИП (вж. чл. 51, параграф 3 от ОРГО). <p>Помощта ще бъде ли отпусната под формата, посочена в съответния член от ОРГО?</p>	
<p>Да ☐</p> <p>Ако отговорът е “Да”, преминете към Стъпка 13</p>	<p>Не ☐</p> <p>Ако отговорът е „не“, помощта не може да бъде отпусната без потвърждение от ЕК.</p>
<p>Стъпка 13: Отпускане на помощта</p> <p>Ако всички условия от стъпки 1 до 12 са изпълнени, можете да предоставите помощта само с уведомяване на МФ, чрез попълване на Формата за ранен контакт, която можете да откриете в Приложение 1 към настоящия наръчник, без да се налага предварително да уведомявате Комисията.</p>	

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003.0001-C01/20.02.2018 г. по проект "ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване", за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейски съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура "Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ", по Приоритетна ос 4 "Техническа помощ за управление на ЕСИФ"